ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 211 ◆ Середа, 30 жовтня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ВЧОРА в прес-центрі МЗС України відбулася прес-конференція Спеціального посланника уряду Республіки Польща на Україні Єжи Козакевича. На цю посаду його було призначено з 1 жовтня цього року. До цього часу з березня 1991 року він був консулом з питань науки і культури Генерального консульства Республіки Польща на Україні.

ВЧОРА почалися переговори Президента СРСР М. Горбачова і Президента США Дж. Буша. Радянсько - американська зустріч у верхах проходить на території посольства СРСР у Мадриді.

Спочатку розмови президентів велися у вузькому складі. Після завершення переговорів М. Горбачов і Дж. Буш зробили короткі заяви для преси, дали відповіді на запитання журналістів.

У полі зору двох лідерів — питання ядерного роззброєння у світлі їхніх ініціатив, а також такі гострі конфлікти, як, наприклад, в Югославії.

ДЕРЖАВНИЙ банк СРСР з 30 жовтня випускає в обіг банківські білети (банкноти) Держбанку СРСР вартістю 200 карбованців зразка 1991 року.

ДЛЯ дальшого посилення соціального захисту населення республіки, передусім малозабезпечених його верств, Кабінет міністрів України скасував з 1 листопада 1991 року податок з продажів на послуги, що надаються населенню лазнями, пральнями і підприємствами по хімчистці та фарбуванню одягу.

3

ДОГОВІР ПРО ОСНОВИ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ І РЕСПУБЛІКИ УЗБЕКИСТАН

ЩЕ ОДИН КАНДИДАТ

Зареєстровано ще одного кандидата на пост президента України. Тепер їх стало шість. Новий кандидат — Леопольд Табурянський, українець, 1940 року народження, член Народної партії України, освіта вища (інженер-економіст), голова виробничого кооперативу «Олімп» (Дніпропетровськ), народний депутат України. Серед можливих кандидатів у президенти його ніхто не називав.

12

Проект

Закон України «ПРО АЛЬТЕРНАТИВНУ (ТРУДОВУ) СЛУЖБУ»

НА засіданні Ради республік Верховної Ради СРСР обрано голову палати. Ним став представник депутації Казахстану, народний депутат республіки А. Алімжанов.

Заступники Голови Верховної Ради РРФСР Б. Ісаєв і С. Горячева подали сьогодні у відставку. З'їзд народних депутатів Росії прийняв їх відставку. Б. Ісаєв і С. Горячева входили до так званої «групи шести», яка виступила навесні цього року з гострою критикою Б. Єльцина.

МОСТИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Учора Голова Верховної Ради України Л. Кравчук прийняв президента Баварського ландтагу В. Форндрана.

На початку зустрічі Л. Кравчук привітав високого гостя і висловив задоволення розвитком зв'язків між Україною та Німеччиною. Одним з проявів розширення українсько-німецьких відносин стало відкриття компанією «Люфтганза» авіарейсу Київ — Франкфурт-на-Майні.

Президент парламенту Баварії поцікавився, якими є плани Верховної Ради щодо прийняття найважливіших економічних законів, зокрема про приватизацію і власність на землю. Л. Кравчук відповів, що пакет таких законів майже готовий і днями розпочнеться його обговорення. Вже прийнято Закон про гарантування зарубіжних інвестицій, який регулює весь комплекс питань у цій сфері.

В. Форндран також поцікавився розвитком зовнішніх відносин України. З української сторони було сказано, що вони постійно розширюються. Важливу роль у цьому процесі відіграватиме грудневий референдум, вибори президента. Гостеві було повідомлено, що Україна вже підписала консульські угоди з Угорщиною, Польщею, Австрією та Туреччиною, і висловлено надію, що найближчим часом подібний документ буде підписано і з Німеччиною.

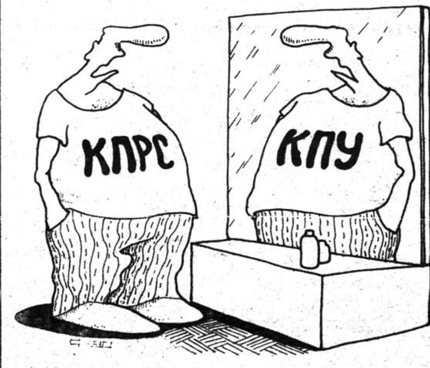
ОБРАНО ГОЛОВУ РОСІЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

Руслан Хасбулатов став новим Головою Верховної Ради РФСР. На З'їзді народних депутатів Росії за його кандидатуру проголосувало 559 народних обранців. Основний конкурент Хасбулатова Бабурин набрав 274 голоси.

ОПОВІДЬ ПРО СПРОБУ УКРАЇНУ З ЛЕНІНИМ СХРЕСТИТИ

11

26 жовтня цього року в Києві відбувся установчий з'їзд Соціалістичної партії України (СПУ). Якою буде нова партія? Про це на з'їзді говорили відверто: СПУ — не правонаступниця Компартії України, а спадкоємиця ідей очищеного від перегинів марксизму-ленінізму, який треба «пересадити» на український грунт.

Голос України

Засновник — Верховна Рада України

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

ВІННИЦЯ: Валерій Іванович Лазаренко, тел. 7-01-57

ДНІПРОПЕТРОВСЬК: Микола Миколайович Нечипоренко, тел. 68-10-89

ДОНЕЦЬК: Юрій Тимофійович Доценко, тел. 66-31-69

ЗАПОРІЖЖЯ: Олександр Олександрович Михайлюта, тел. 57-17-73

КИЇВ: Валентина Вікторівна Писанська, тел. 228-34-24

ЛУГАНСЬК: Сергій Олександрович Скиба, тел. 54-15-40

ЛЬВІВ: Оксана Євгеніївна Теленчі, тел. 35-51-20

ОДЕСА: Георгій Федорович Воротнюк, тел. 22-47-69

ПОЛТАВА: Григорій Федосійович Гринь, тел. 7-46-09

РІВНЕ: Сергій Кирилович Мельничук, тел. 2-21-30

СУМИ: Віталій Павлович Максютенко, тел. 6-99-39

УЖГОРОД: Микола Степанович Горват, тел. 2-02-79

ХЕРСОН: Іван Федорович Калиниченко, тел. 6-36-32

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ: Михайло Федорович Васпашко, тел. 6-78-14

ЧЕРКАСИ: Лідія Іванівна Титаренко, тел. 47-12-87.

ЧЕРНІВЦІ: Василь Іванович Бабух, тел. 2-63-15

ЧЕРНІГІВ: Сергій Олегович Павленко, тел 95-74-18

◆

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

◆

Індекс 60955

Тираж 157 100

Передплатна ціна на рік 19 крб 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

ЦЬОМУ ПОРА ПОКЛАСТИ КРАЙ

Одразу після переговорів, підписання Договору «Про основи міждержавних відносин України і Республіки Узбекистан» Леонід Кравчук і Іслам Карімов, не маючи й хвилини перепочинку, вийшли на зустріч з місцевими, союзними і зарубіжними представниками засобів масової інформації. Президент Узбекистану і Голова Верховної Ради України наголосили: сила договору в тому, що він є логічним наслідком взаємних устремлінь наших народів, бажання двох держав будувати суверенітет і незалежність. Інших можливостей розвитку і поглиблення відносин між Узбекистаном і Україною не існує.

Той документ, який підписано в Москві і до якого поки ще не приєдналась Україна, має більше політичний, ніж економічний характер. Відносини між двома республіками повинні грунтуватися не на централізованих угодах, а на прямих контактах. Їхня цінність набагато вища, ніж зв'язки через якихось посередників. Оскільки двосторонній договір покладає більшу відповідальність на сторони, що його підписали, отже є набагато вища вірогідність його виконання. Таким чином поєднуються потенціали з метою подолання кризи, підвищення добробуту народів.

Іслам Карімов підкреслив, що, коли узбецька сторона підписувала документ, то мала на увазі використати, зокрема, досвід України в побудові незалежної держави, бо Україна має значно більші досягнення в цьому плані. Значення цієї події виходить за межі двосторонніх зв'язків. Узбекистан поки що не є членом ООН. Отож Україна за домовленістю буде представляти його інтереси у цій впливовій міжнародній організації.

Леонід Кравчук уточнив, що нинішній Договір є важливим кроком на шляху виходу спільними зусиллями з кризи. Але він повинен доповнюватися новими угодами на всіх рівнях і в різних сферах: економіки, науки, освіти, культури. Тут треба покладатися на міжреспубліканські зв'язки, бо центральні структури виявили повну неспроможність сприяти розвитку перебудовчих процесів. Україна виступає за спільний економічний простір, але категорично проти творення центральних органів, які стають над республіками, обмежують їхні суверенітет і незалежність.

Запитання: Між двома республіками вже існували певні домовленості. Чим викликана поява нових?

І. Карімов: 22 листопада 1990 року було підписано договір про співробітництво між Україною та Узбекистаном на п'ять років. Але ситуація змінюється надзвичайно швидко, і жити уявленнями п'ятирічної давності ми не можемо. Потрібно коригувати відносини згідно із поступом. Наприклад, вже сьогодні виникають проблеми із взаємними поставками різної продукції. Їх потрібно вирішувати. Тому ми вважаємо за необхідне укладати короткострокові угоди різного спрямування.

Л. Кравчук: Господарство наших республік будувалося, виходячи з унітарних, великодержавних потреб. Природно, потрібен час для налагодження взаємовигідних двосторонніх зв'язків, виправлення деформованої економіки. Наприклад, в Україні лише 18 відсотків господарського потенціалу працює на людину. Звичайно, ми не зможемо одразу змінити ситуацію, зробити це самостійно. Вважаємо за необхідне існування певного координаційного центру. Але не більше. Ми відкидаємо будь-які спроби утворити центр, який переросте в монстра. І той монстр придушить, підімне все. Центр утворюється лише для того, щоб мати владу. Все інше — ілюзія. Але цивілізовано руйнуючи центр у Москві, ми не повинні будувати подібні структури в себе, бо для областей однаково, звідки йде диктат — з Москви чи Києва.

І Карімов: Я прихильник економічного співробітництва, щоб ми могли вільно торгувати, знаходити взаємні інтереси. Що стосується політичної угоди, то я вважаю, що ново-огарьовський процес вже себе вичерпав. Сьогодні ми повинні говорити про нову державу на конфедеративних засадах. Керівні органи республік-країн мають повну відповідальність перед народом за свої дії. Ми не хочемо і не можемо відповідати за чиїсь помилки. Є таке узбецьке прислів'я: не можна платити за ту страву, якої не з'їв. Звичайно, є спільні інтереси — це оборона, міжнародні відносини.

Запитання: Сьогодні активно відбувається процес переселення кримських татар з Узбекистану в Україну. Яким чином вирішуються проблеми, пов'язані з цим процесом?

І. Карімов: Понад 45 років жили кримські татари на території Узбекистану. Я переконаний, серед них немає жодної людини, яка б недобре говорила про ставлення узбеків. Ми жили як брати, ділилися всім необхідним. І не тільки з кримськими татарами, а й усіма іншими народами, яких доля закинула в наші краї. Якщо сьогодні кримські татари виявили бажання повернутися на свою історичну батьківщину, то ми бажаємо їм знайти там чисте небо і привітну землю. Але, якщо хтось з них захоче знову приїхати до нас, то нехай знає: ми зустрінемо з істинною узбецькою гостинністю.

Л. Кравчук: Я не бачу перешкод поверненню кримських татар. Є певні труднощі, і вони полягають насамперед в неконтрольованості процесу переселення. Скажімо, Сімферопольський район Криму може в цьому році прийняти 5 тисяч чоловік, а приїхало 26 тисяч. Не вистачає будівельних матеріалів, вільних земельних ділянок. Та й союзні органи взагалі припинили фінансування. Все це, звичайно, створює певну напруженість, яка до того ж часто штучно підігрівається. Ми залишилися наодинці з цією важливою проблемою. Але розв'яжемо і її. Я в цьому певен. Нині представники татар входять до керівних структур Кримської автономії, мають можливість на рівних вирішувати питання різного характеру.

Запитання: Договір між Україною та Узбекистаном повинен сприяти подоланню кризи. Як це буде реалізовуватись?

Л. Кравчук: Є два етапи. Перший — припинити розвал економіки. Якщо темп падіння перевалить за 20—22 відсотки, тоді економіка стане некерованою. Отже, ми повинні досягти стабілізації.

Друге — треба налагоджувати зростання, піднесення господарства. Основу для виконання цього завдання ми закладали, підписуючи двосторонні угоди.

І. Карімов: Ми хочемо, щоб ресурси України допомогли Узбекистану і навпаки. Керівництво України, а я давно знаю Л. Кравчука і В. Фокіна, з великою відповідальністю ставиться до підписаних документів. Тому з упевненістю можу сказати народу, що, наприклад, цукор у 1992 році надійде в республіку згідно з домовленостями. Зі свого боку запевняю, що Узбекистан в повному обсязі відправить в Україну, зокрема, бавовну та іншу продукцію.

Запитання: Сьогодні багато говорять про напружену ситуацію в Україні. Чи відповідає це дійсності?

Л. Кравчук. Якщо орієнтуватися на повідомлення центральних засобів масової інформації, то ситуація в Україні набагато гірша, ніж є насправді. Йде нестримний потік, я не боюсь сказати, дезинформації. Особливо в ті регіони, де компактно проживає російськомовне населення. Приїжджають вояжери і створюють напруженість. Робиться це цілеспрямовано. Посилилася шовіністична пропаганда на Україну, що викликає зворотну реакцію націоналізму.

До того ж ще діють структури, які вже втратили владу або хочуть її захопити. Тому, очевидно, щодо мене є опозиція зліва і справа. Є ще й тиск з центру. Це я відчув і в Криму, і в Одесі, де намагаються представити діяльність Верховної Ради України і її Голови у викривленому вигляді. Користуючись нашими засобами масової інформації, ми можемо давати відсіч лише в межах України, а Центральне, Російське телебачення, преса впливають на аудиторію всієї країни. От і кажуть, що немає цукру, бо його не постачає Україна. Але мовчать, що ми свої зобов'язання виконали повністю. Інша річ, що не надійшов цукор-сирець з Куби. Але то вже не наші проблеми. То чого ж нас звинувачувати?

Ситуація в Україні складна, але йде процес консолідації, який має на меті утворити незалежну державу.

І. Карімов: Я підтримую думку Леоніда Макаровича в тому, що є політики чи політикани, які намагаються дестабілізувати обстановку, створити вогнища напруженості. Тому ми й повинні спільно захищати свої інтереси.

Сьогодні з програмою дій виступив Б. Єльцин. Реалізація її означає, що Росія перейде на вільні ціни. Якщо це трапиться, то негативний процес інфляції переросте в гіперінфляцію. Я не буду розкривати всі наші економічні секрети, але ми готуємося. Найближчим часом видамо документ про підвищення заробітної плати багатьом категоріям робітників і службовців.

Запитання: Україна вимагає до підписання багатосторонньої угоди про спільний економічний простір внести певні зміни в цей документ. Якщо ця пропозиція не буде врахована, що робитиме республіка?

Л. Кравчук: Тоді ми станемо асоційованим членом договору. Це природно. Чому саме так? Наприклад, зовнішній борг країни досяг 70 мільярдів доларів. До кінця року, мабуть, буде 100 мільярдів. Україна пропонує: давайте розподілимо ту частку, яка існувала на 1 липня 1991 року. А далі ми повинні знати, хто бере кредити, куди вони спрямовуються і хто відшкодовуватиме. Хіба може бути таке, що я, Голова Верховної Ради, так і не знаю, скільки беремо, для чого, для кого, хто відповідатиме за кредити. Більше того, ми самі здатні вирішувати, які суми нам потрібні і під які програми. Нам пропонують вести розрахунки після 1 січня 1992 року. Тобто ще невідомо, скільки наберуть боргів, а розраховуватися доведеться нам. Відчувається бажання так затягти зашморг, що залишиться тільки караул кричати. Ось що таке економічний договір в тому вигляді, в якому пропонують його підписати. Але сьогодні республіки вже не можна міряти на один копил.

І. Карімов: Хоч запитання й не до мене, але я скажу, що це має принципове значення, як розраховуватися за зовнішні борги. Півтора року ми запитуємо уряд М. Горбачова: скажіть, куди ділися кредити? Але відповіді немає. Це одна проблема. Та з'ясовується, що багато країн нам також винні близько 70 мільярдів доларів. Тобто наш борг дорівнює тому, що повинні повернути нам. А от Явлинський каже, що нам ті борги ніхто не поверне. Чому? Не можуть валютою, нехай відшкодовують м'ясом, хлібом, сировиною. Можливо, хтось веде подвійний рахунок? З цим пора закінчувати.

Л. Кравчук: Україна не бажає бути ізольованою. Вона й тепер в союзі. Що таке двосторонні угоди з Узбекистаном, Молдовою, Росією, Білоруссю та іншими республіками? То про який союз ще ведуть мову?

* * *

Під час перебування офіційної делегації України в Ташкенті міністр закордонних справ України А. Зленко і міністр закордонних справ Республіки Узбекистан М. Махмудова підписали Протокол про консультації.

Цей документ передбачає проведення переговорів, зустрічей з міжреспубліканських, міжнародних і регіональних проблем. Зазначено, що делегації і дипломатичні представництва обох держав будуть проводити консультації на різних міжнародних форумах.

Анатолій ГОРЛОВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ДОГОВІР

про основи міждержавних відносин України і Республіки Узбекистан

Україна і Республіка Узбекистан, які надалі іменуються Високі Договірні Сторони,

підтверджуючи право народів розпоряджатися своєю долею,

виходячи з Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року, Акта проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року та Декларації про суверенітет, прийнятої на другій сесії Верховної Ради Узбецької РСР 20 червня 1990 року, Закону Республіки Узбекистан «Про основи державної незалежності Республіки Узбекистан» від 31 серпня 1991 року,

прагнучи побудувати демократичні правові держави України і Узбекистану та увійти у світове співтовариство як повноправні суб'єкти міжнародного права,

маючи намір розвивати свої міждержавні відносини на основі принципів суверенної рівності, невтручання у внутрішні справи, відмови від застосування сили або економічних методів тиску, врегулювання спірних проблем погоджувальними засобами, а також інших загальновизнаних принципів і норм міжнародного права,

вважаючи, що подальший розвиток і зміцнення традиційних відносин дружби, добросусідства та взаємовигідного співробітництва між ними відповідають корінним національним інтересам народів обох держав і служать справі миру та безпеки,

керуючись прагненням зміцнювати договірно-правові основи взаємовідносин суверенних держав,

підтверджуючи свою відданість цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй, хельсінкського Заключного акта, Паризької хартії для нової Європи та інших основоположних документів щодо безпеки і співробітництва в Європі та Азії,

зобов'язуючись додержувати загальновизнаних міжнародних норм про права людини,

домовились про таке:

Стаття 1

Високі Договірні Сторони визнають одна одну суверенними державами і зобов'язуються утримуватись від дій, що можуть завдати шкоди державному суверенітету іншої Сторони.

Стаття 2

Високі Договірні Сторони гарантують своїм громадянам незалежно від їх національності, віросповідання або інших відмінностей рівні права і свободи.

Сторони гарантують усім громадянам СРСР, які проживають на територіях України і Республіки Узбекистан, право набути громадянство цієї Сторони, на території якої вони проживають, відповідно до її законодавства про громадянство.

Питання набуття громадянства однієї з Сторін особами, які проживають на території іншої Сторони, будуть урегульовані відповідними угодами з урахуванням законодавства Сторін про громадянство.

Стаття 3

Кожна з Високих Договірних Сторін гарантує громадянам іншої Сторони, які проживають на її території, незалежно від їх національної належності, віросповідання або інших відмінностей громадянські, політичні, соціальні, економічні та культурні права і свободи відповідно до загальновизнаних міжнародних норм про права людини.

Кожна із Сторін захищає права своїх громадян, які проживають на території іншої Сторони, подає їм всебічну допомогу і підтримку відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права.

Стаття 4

Високі Договірні Сторони сприяють вираженню, збереженню і розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншостей, які проживають на їх територіях.

Україна і Республіка Узбекистан проявляють турботу про задоволення мовних та інших національно-культурних і духовних потреб відповідно українців, які проживають в Узбекистані, та узбеків, які проживають в Україні. Сторони в рамках чинних законів співробітничатимуть у задоволенні цих потреб.

Сторони вважають за необхідне провести консультації та переговори про укладення міжурядової угоди з проблеми повернення кримських татар, які проживають в Узбекистані, на історичну батьківщину — Крим.

Стаття 5

Високі Договірні Сторони розвиватимуть рівноправне і взаємовигідне співробітництво своїх народів і держав у галузі політики, економіки, культури, освіти, охорони здоров'я, екології, науки, техніки, торгівлі, в гуманітарній та інших галузях, сприятимуть широкому інформаційному обміну, сумлінно й неухильно дотримуватимуться взаємних зобов'язань.

Сторони вважають за необхідне укласти відповідні угоди про співробітництво.

Стаття 6

Високі Договірні Сторони визнають і поважають територіальну цілісність України і Республіки Узбекистан в нині існуючих кордонах.

Стаття 7

Високі Договірні Сторони, прагнучи до подальшого зміцнення міжнародного миру, визнають необхідність співробітництва обох держав у галузі оборони і забезпечення безпеки на основі Декларацій про суверенітет Сторін та відповідно до Статуту ООН.

Стаття 8

Високі Договірні Сторони визнають, що до сфери їх спільної діяльності, яка реалізується на рівноправній основі через спільні координуючі інститути Сторін, належать питання:

— забезпечення і захисту прав людини;

— взаємодії у зовнішній політиці та зовнішньоекономічній діяльності;

— співробітництва у формуванні і розвитку спільного економічного простору, євразійського ринку, в галузі митної політики;

— управління системами транспорту і зв'язку, включаючи супутниковий зв'язок і телекомунікації;

— співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища на своїх територіях, участі у створенні всеохоплюючої міжнародної системи екологічної безпеки;

— міграційної політики;

— боротьби із злочинністю.

Стаття 9

Високі Договірні Сторони, усвідомлюючи планетарний характер Чорнобильської та Аральської катастроф, укладуть спеціальну угоду про співробітництво та обмін інформацією з усіх аспектів пов'язаних з цим лихом проблем, а також об'єднуватимуть і координуватимуть зусилля, в тому числі і на міжнародному рівні, щодо подолання їх наслідків.

Стаття 10

Високі Договірні Сторони визнають за кожною з них право самостійно визначати види і форми власності та регулювати відносини власності на своїй території.

Правовий режим державного майна, майна юридичних осіб і громадян однієї Сторони, що знаходиться на території іншої Сторони, регулюється законодавством останньої.

Сторони погоджуються в тому, що всі питання щодо майна, яке кваліфікується як союзна власність, будуть урегульовані відповідними угодами з урахуванням законодавства Сторін.

Стаття 11

Високі Договірні Сторони заохочують розвиток взаємовигідних економічних, торговельних, науково-технічних відносин на рівнях:

— органів державної влади та управління;

— банків і фінансової системи;

— академій наук;

— органів територіального (муніципального) самоврядування;

— підприємств, об'єднань, організацій і установ;

— спільних українсько-узбецьких і узбецько-українських підприємств та організацій;

— індивідуальних підприємців.

Сторони погодились в тому, що конкретні механізми міжгосподарських відносин, торговельного обміну, всіх видів зв'язку і перевезень, а також питання економічного та інформаційного співробітництва будуть урегульовані міжурядовими угодами.

Сторони не застосовуватимуть в односторонньому порядку дестабілізуючих економічних заходів, які завдають шкоди одна одній.

Стаття 12

Високі Договірні Сторони укладуть міжурядові угоди про взаємні поставки і послуги, платежі, ціни і рух цінних паперів, а також про строки переходу на взаємні розрахунки за світовими цінами. Даний перелік угод не є вичерпним.

Сторони зобов'язуються вживати заходів щодо координації політики цін.

Стаття 13

Високі Договірні Сторони забезпечують транзитні транспортні операції через морські, річкові та повітряні порти, залізниці, автодорожню мережу і трубопроводи, розташовані на їх територіях.

Умови і порядок здійснення транзитних транспортних операцій визначаються спеціальними угодами Сторін.

Стаття 14

Високі Договірні Сторони залишають за собою право укладати додаткові договори або угоди про співробітництво в усіх інших сферах міждержавних відносин.

Стаття 15

Високі Договірні Сторони вважають за доцільне найближчим часом здійснити обмін дипломатичними та іншими повноважними представництвами.

Порядок обміну представництвами та їх статус буде врегульовано спеціальною угодою.

Стаття 16

Високі Договірні Сторони погодились в тому, що до прийняття Республіки Узбекистан в Організацію Об'єднаних Націй Україна за ініціативою Республіки Узбекистан представлятиме її інтереси у цій міжнародній організації.

Стаття 17

Спори щодо тлумачення і застосування норм цього Договору підлягають розв'язанню шляхом переговорів.

Стаття 18

Цей Договір не зачіпає зобов'язань Високих Договірних Сторін щодо третіх держав і права на укладення договорів з третіми сторонами про їх участь у визначеній Договором сфері спільної діяльності Сторін і в системі колективної безпеки.

Стаття 19

Високі Договірні Сторони проводитимуть регулярні двосторонні консультації і переговори з питань виконання цього Договору.

Стаття 20

Кожна з Високих Договірних Сторін залишає за собою право ініціювати в рамках консультацій переговори щодо доцільності продовження дії цього Договору або окремих його статей.

Положення цього Договору можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Сторін.

Стаття 21

Цей Договір підлягає ратифікації.

Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в місті Києві.

Цей Договір набуває чинності в день обміну ратифікаційними грамотами.

Стаття 22

Цей Договір укладається строком на десять років.

Чинність Договору продовжується на наступний десятирічний строк, якщо жодна з Сторін не заявить про своє бажання денонсувати його шляхом письмового повідомлення не пізніш як за шість місяців до закінчення строку дії Договору.

Складено в місті Ташкенті 28 жовтня 1991 року у двох примірниках, кожний українською і узбецькою мовами, причому обидва тексти мають однакову силу.

За Україну
Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

За Республіку Узбекистан
Президент Республіки Узбекистан
І. КАРІМОВ

Під час підписання Договору.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Вибори Президента

ПОСВЯТА У КАНДИДАТИ

Як ми уже повідомляли, минулої п'ятниці було вручено посвідчення кандидатам у Президенти — академікові Ігорю Рафаїловичу Юхновському та державному міністрові — міністрові сільського господарства України Олександру Миколайовичу Ткаченку. Ця подія зібрала не тільки їхніх прихильників, а й журналістів. Пресу, як на мене, особливо зацікавила постать Олександра Ткаченка. Ще донедавна його шанси на кандидатство видавалися малоймовірними. Тим паче, що міністр «не поступається принципами» і обстоює непопулярну тепер колгоспно-радгоспну систему. Він же виступив у парламенті проти приватизації землі. Тепер, після посвяти в кандидати, зріс його рейтинг у коридорах влади. Ні для кого не секрет, що його підтримали і, мабуть, підтримують впливові на селі голови колгоспів і директори радгоспів. Чи не тому в кулуарах парламенту випало почути навіть такий прогноз: «Якщо Фокін піде у відставку, то його посаду може обійняти Ткаченко».

Та облишмо прогнози і повернімося до реалій сьогодення. Тут же, на посвяті, я взяв інтерв'ю в державного міністра — міністра сільського господарства України Олександра Ткаченка.

— Ви вважаєте свій успіх у передвиборній боротьбі випадковістю?

— Це не випадковість. Бо я на відміну від інших претендентів покладався і покладаюся на практичну економіку, зокрема, аграрну. Тому мене село, і не тільки воно, підтримало. Бачу реальні шанси і в подальшій боротьбі за пост Президента.

— Але ж у журналістських колах є думки, що ви віддасте свої голоси одному з претендентів, скажімо, Леоніду Кравчуку...

— Нікому я своїх голосів віддавати не збираюся. Зрештою, чому я маю віддавати? Щодо Леоніда Кравчука, то в мене з ним такої домовленості не було...

(Повний текст інтерв'ю читайте в суботньому номері «Голосу України»).

Віктор КОСАРЧУК.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Телеграфним рядком з Сум

СУМЧАНАМ ІМПОНУЄ ЮХНОВСЬКИЙ

Збір підписів на підтримку кандидатів у Президенти України засвідчує, що сьогодні найвищий рейтинг у жителів Сумської області має І. Юхновський. Йому віддали перевагу 3.336 чоловік. На другому місці — О. Ткаченко (2.532), Л. Табурянський (1.384). Голова Верховної Ради республіки Л. Кравчук набрав лише 186 голосів.

ОБІЙДЕМОСЯ БЕЗ ФУТБОЛУ

У зв'язку з ускладненням економічної ситуації, викликаним різким зменшенням поставок сировини, у Сумському виробничому об'єднанні «Хімпром» вирішили припинити фінансування первинної організації ДТСААФ і футбольної команди «Хімік». Відмовилися також від послуг художників, які до відомих подій займалися переважно оформленням наочної партпропаганди.

ДИВИСЬ, СЛУХАЙ І ДУМАЙ

Цими днями до нас прибуває автобусний «десант» з Тернопільської області. У його складі 18 колективів художньої самодіяльності, які протягом двох тижнів покажуть своє мистецтво у всіх районах Сумщини. Акція, влаштована з ініціативи Тернопільської крайової ради Руху, має не лише покласти початок тісним духовним контактам між Західним і Східним регіонами республіки, але й посприяти позитивним результатам наступного референдуму.

ПОДІЛИСЯ З БЛИЖНІМ

Бартерні угоди, за якими ряд підприємств обласного центру в обмін на свою продукцію отримує дефіцитні товари народного споживання, культивують колективний егоїзм. Прийшовши до такого висновку, міська асоціація керівників промисловості встановила більш справедливий порядок розподілу імпорту — 60 процентів колективу, 40 — місту. Відтепер дещиця одягу, взуття і т. д. перепадатиме вчителям, лікарям, пенсіонерам, іншим категоріям громадян, не пов'язаним з матеріальним виробництвом.

КУДИ ТОМУ ХОЛМСУ

Тричі протягом останнього місяця у радгоспі «Конотопський» виникали таємничі пожежі. Спочатку хтось запалив скирту соломи, потім сарай, де загинуло 23 телят, а нещодавно спалахнуло сховище пресованого сіна. Все було застраховано, і господарству держава компенсує понад 100 тисяч карбованців. Правоохоронні органи району не бажають втручатися, підозрюючи, що тут має місце просто випадковий збіг обставин.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Телеграфним рядком з Луганська

ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ ПІКЕТ

Луганські «ліквідатори» стоять під облвиконкомом, протестуючи проти зволікання з реалізацією Закону про статус і соціальний захист чорнобильців. Лідер місцевих чорнобильців О. Доздорович не виключає, що вони пікетуватимуть і парламент.

ТУДИ-СЮДИ

Митниця на кордоні з Росією з'явилась поблизу Червонопартизанська. На тім боці поста немає — звідти нічого не везуть.

КОМУ ЩО

Луганський громадський гуманітарний інститут одержав статус філії Народної Української академії. Тепер його випускники, залежно від рівня успішності, матимуть дипломи, свідоцтва або посвідчення.

ХТО ПРОТИ!

Оригінальний спосіб використання депутатського дня запропонувала молодіжна секція Ленінської райради обласного центру. Вирішено провести його на овочевому полі приміського колгоспу імені Артема.

БІДНОМУ ЖЕНИТИСЯ

А в цей час судовий виконавець нарсуду того ж району намагався описати майно редакції газети «Молодогвардієць», щоб відшкодувати штраф (40 тисяч карбованців), накладений за образу гідності служителів Феміди. Але... редакція власного майна не має і неплатежеспроможна.

Сергій СКИБА

Реалії

КЕРІВНИЦТВО ТРУНУ ЗАБЕЗПЕЧИТЬ

Минулий тиждень у Полтаві пройшов під знаком страйків. Тимчасово припиняли роботу водії автопідприємства облуправління торгівлі і облспоживспілки, колектив фабрики «Реммеблі». Потім естафету підхопили працівники бюро ритуальних послуг Полтавського комбінату комунальних підприємств. Внаслідок цього кілька похоронів довелося відкласти.

Минулої зими містом ходили чутки, що через нестачу домовин небіжчиків ховають у целофанових мішках. Тоді керівництво комбінату рішуче спростувало ці вигадки.

А нині воно не те що виконувати вимоги — слухати страйкарів не хоче. Вимагають же бунтівники, крім підвищення заробітної плати та збільшення відпустки, ще й ритмічного забезпечення сировиною для роботи...

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».
Полтава.

СОЛОДКЕ ЖИТТЯ ШАХРАЇВ

За даними аналізу, проведеного відділом торгівлі Донецького міськвиконкому, за 9 місяців цього року кількість «лівих» талонів на цукор по місту досягла мільйона сто вісімдесяти тисяч, на них продано 2.365 тонн цукру. Результат — до цього часу неможливо отоварити талони на липень, серпень, вересень, в той час як десь уже реалізовано половину фондових запасів цукру на четвертий квартал. Жорсткі заходи фальшивоталонників не лякають: бажаючі можуть купувати талони мішками в центрі міста — біля торговельного комплексу «Білий лебідь».

ІВА «Схід».

Референдум

ДЕМОКРАТИ В ЗАПОРІЖЖІ

У неділю в Палаці культури «Жовтневий» відбулась Рада демократичної інтелігенції Запорізького краю «За незалежну Україну», скликана місцевими осередками Руху, УРП, ДПУ, ПДВУ. Доповідь робив професор університету В. Чабаненко, співдоповіді — кандидат технічних наук Г. Калайда та письменник П. Ребро. У виступах першого заступника голови облвиконкому О. Білоусенка, інженера К. Лямцева, вчителя-пенсіонера Д. Симоненка та інших лунала стурбованість майбутнім України, заклики донести до кожного громадянина ідею незалежності, адже тільки це відкриє для нас пряму дорогу до європейського дому.

Перед запоріжцями також виступили кандидат у Президенти І. Юхновський, член правління Союзу українок Ольга Горинь та праправнучка Кобзаря Людмила Красицька.

Хор «Запорозькі козаки» влаштував великий концерт.

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запоріжжя.

Зверніть увагу

МІЛЬЙОНЧИКА ЗАМАЛО

Постійно діючий аукціон нерухомого майна організували підприємці і працівники міськвиконкому Одеси. Вони провели перші торги, на яких визначили орендарів двох нежилих будинків у старій частині міста. Їх господарем на 50 років став комерційний концерн «Планета». При стартовій ціні одного будинку — 2, другого — 3 мільйони карбованців, вони реалізовані відповідно за 2,1 і 3,3 мільйона.

«Планета» таким чином дістала право по закінченні строку оренди викупити приміщення.

На цьому аукціоні виставлявся також магазин в одному з нових мікрорайонів. Проте 3 мільйонів більше ні в кого не знайшлося.

Кошти, одержані від аукціонної торгівлі, розподіляються таким чином: на соціальні потреби міста — 49,5 відсотка, стільки ж залишається райвиконкому, який здає будинок в оренду. Один відсоток залишається організаторам аукціонів.

В. ВЕПРИК,
Укрінформ.

Одеса

...ІДИДАТИ

...ій сьогоден-
...ваті, я взяв
...ного міні-
...сільського
...ни Олек.

...свій успіх
...боротьбі ви-

...ковість. Бо
...ених пре-
...нився і покла-
...ну економі-
...ну. Тому
...ільки воно,
...у реальні
...ній бороть-

— Але ж у журналістських колах є думки, що ви віддасте свої голоси одному з претендентів, скажімо, Леоніду Кравчуку...

— Нікому я своїх голосів віддавати не збираюся. Зрештою, чому я маю віддавати? Щодо Леоніда Кравчука, то в мене з ним такої домовленості не було...

(Повний текст інтерв'ю читайте в суботньому номері «Голосу України»).

Віктор КОСАРЧУК.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Телеграфним рядком з Сум

СУМЧАНАМ ІМПОНУЄ ЮХНОВСЬКИЙ

Збір підписів на підтримку кандидатів у Президенти України засвідчує, що сьогодні найвищий рейтинг у жителів Сумської області має І. Юхновський. Йому віддали перевагу 3.336 чоловік. На другому місці — О. Ткаченко (2.532), Л. Табурянський (1.384). Голова Верховної Ради республіки Л. Кравчук набрав лише 186 голосів.

ОБІЙДЕМОСЯ БЕЗ ФУТБОЛУ

У зв'язку з ускладненням економічної ситуації, викликаним різким зменшенням поставок сировини, у Сумському виробничому об'єднанні «Хімпром» вирішили припинити фінансування первинної організації ДТСААФ і футбольної команди «Хімік». Відмовилися також від послуг художників, які до відомих подій займалися переважно оформленням наочної партпропаганди.

ДИВИСЬ, СЛУХАЙ І ДУМАЙ

Цими днями до нас прибуває автобусний «десант» з Тернопільської області. У його складі 18 колективів художньої самодіяльності, які протягом двох тижнів покажуть своє мистецтво у всіх районах Сумщини. Акція, влаштована з ініціативи Тернопільської крайової ради Руху, має не лише покласти початок тісним духовним контактам між Західним і Східним регіонами республіки, але й посприяти позитивним результатам наступного референдуму.

ПОДІЛИСЯ З БЛИЖНІМ

Бартерні угоди, за якими ряд підприємств обласного центру в обмін на свою продукцію отримує дефіцитні товари народного споживання, культивують колективний егоїзм. Прийшовши до такого висновку, міська асоціація керівників промисловості встановила більш справедливий порядок розподілу імпорту — 60 процентів колективу, 40 — місту. Відтепер дещиця одягу, взуття і т. д. перепадатиме вчителям, лікарям, пенсіонерам, іншим категоріям громадян, не пов'язаним з матеріальним виробництвом.

КУДИ ТОМУ ХОЛМСУ

Тричі протягом останнього місяця у радгоспі «Конотопський» виникали таємничі пожежі. Спочатку хтось запалив скирту соломи, потім сарай, де загинуло 23 телят, а нещодавно спалахнуло сховище пресованого сіна. Все було застраховано, і господарству держава компенсує понад 100 тисяч карбованців. Правоохоронні органи району не бажають втручатися, підозрюючи, що тут має місце просто випадковий збіг обставин.

Віталій МАКСЮТЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Постфактум

ЧЛЕНАМ ПОЛІТБЮРО НЕ ЗАБОРОНЯЛОСЬ

Навіть терте мільйонами ніг каміння древнього Хрещатика, якби могло, певне, спантеличилося б. Звикле за багато літ до човгання м'яких підошов членів Політбюро і «кращих представників трудових колективів», воно минулої неділі тримало на собі заклопотаних людей у таких же білих сорочках і краватках, але... в тюремних «робах».

Прошу деяку публіку з деякими асоціаціями заспокоїтись. То просто колишні політв'язні, як і колишні члени політбюро, отримали можливість зодягнути білі сорочки і краватки (а не помінятися одягом, як публіка зрозуміла) і собі вийти з гаслами в руках на Хрещатик. Причому членам колишнього політбюро приєднатися не заборонялося.

А перед цим були великі збори у Будинку кіно. Правда, не урочисті, а рядові звітно-виборні, на яких члени Всеукраїнського товариства репресованих вели мову про діяльність товариства з часу його заснування, плани на майбутнє.

Як сказав у телефонній розмові зі мною голова товариства Євген Пронюк, в цілому цю роботу схвалювали, хоча й чимало було критики. Що ж, на відміну від своїх колишніх політичних «опонентів», колишні репресовані мали право на критику завжди.

Учасники зібрання у Будинку кіно, серед яких були представники з Караганди, Іркутська, Воркути, Молдови, Литви, а також Президент світової Ліги українських політв'язнів доктор Михайло Марунчак, обрали координаційну раду товариства, прийняли ряд документів. У відозві вони закликали український народ на референдумі сказати «Так» незалежній Україні, звернулися до виборців підтримати свого кандидата в Президенти України Левка Лук'яненка. Колишні репресовані звернулися до Верховної Ради України внести зміни і доповнення до Закону про реабілітацію жертв політичних репресій, вітали створення товариства «Русские за независимость Украины». І завершили маніфестацією та мітингом під гаслом «Репресовані імперією — за незалежність України».

Анатолій БЕНЬ.

Фото Віталія ЛЕЩИНСЬКОГО.

Референдум

ДЕМОКРАТИ В ЗАПОРІЖЖІ

У неділю в Палаці культури «Жовтневий» відбулась Рада демократичної інтелігенції Запорізького краю «За незалежну Україну», скликана місцевими осередками Руху, УРП, ДПУ, ПДВУ. Доповідь робив професор університету В. Чабаненко, співдоповіді — кандидат технічних наук Г. Калайда та письменник П. Ребро. У виступах першого заступника голови облвиконкому О. Білоусенка, інженера К. Лямцева, вчителя-пенсіонера Д. Симоненка та інших лунала стурбованість майбутнім України, заклики донести до кожного громадянина ідею незалежності, адже тільки це відкриє для нас пряму дорогу до європейського дому.

Перед запоріжцями також виступили кандидат у Президенти І. Юхновський, член правління Союзу українок Ольга Горинь та праправнучка Кобзаря Людмила Красицька.

Хор «Запорозькі козаки» влаштував великий концерт.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

...ИТЬ

...керівницт
...ку спросту-

...те що вико-
... — слухати
... Вимагають
... підвищен-
...и та збіль-
...щей ритміч-
... сировиною

...ГРИНЬ,
...респондент
...ін».

...ІВ

...реалізовано
... запасів
... квартал.
...фальшивота-
..., бажаючі
...талони міш-
...міста — біля
...комплексу «Бі-

...А «Схід».

...увагу

...КА ЗАМАЛО

...льйони карбо-
...ванні від-
...3,3 мільйона.
...чином дісо-
...ічні стро-
...ипити примі-

...ціонні вистав-
...в одно-
...районів. Про-
...ьше ні в ко-

Кошти, одержані від аукціонної торгівлі, розподіляються таким чином: на соціальні потреби міста — 49,5 відсотка, стільки ж залишається райвиконкому, який здає будинок в оренду. Один відсоток залишається організаторам аукціонів.

В. ВЕПРИК, Укрінформ.

Одеса.

Візити

Десант у Севастополі

У Севастополь з офіційним візитом прибув десантний корабель «Фіарлесс» ВМС Великобританії під прапором командуючого першою флотилією надводних кораблів контр-адмірала А. Річардсона. Це перший візит військових моряків Великобританії за повоєнні роки, і контр-адмірал А. Річардсон на прес-конференції висловив упевненість, що він послужить справі миру. Відбулися візити англійських моряків на кораблі Чорноморського флоту, до командуючого флотом адмірала А. Касатонова, керівництва міста.

Укрінформ.

Знай наших!

НАКРОХМАЛИМО АМЕРИКУ

● У цьому році колективами споживчої кооперації Волині підписано трудові контракти з шістьма фірмами Польщі на суму 2 мільйони карбованців. Кооператори області відправляють за Буг руберойд, електролампочки, гітари, мотоблоки, а одержують одяг, тканини, продовольчі товари. А ось бізнесмени з фірми «Експорт-імпорт» міста Нью-Йорка, з якими укладено торговельну угоду в грудні 1990 року, просять відвантажувати їм крохмаль картопляний, неконденційне насіння льону і ріпак. Американці обіцяють волинянам поставити обладнання для пивзаводу, а також надіслати товари народного споживання.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Луцьк.

Час «Ч»

ГОЛОС ВОЛАЮЧОГО В ПІКЕТІ

Учора Київську міську Раду народних депутатів знову пікетували медики, однак без своїх «партнерів по страйкових вимогах» — учителів. «Освітяни вийдуть на попереджувальний страйк у понеділок»,— поінформували в медичному пікеті. І тут черга, подумалось. Однак з'ясувалося, що педагоги в понеділок під двері міськради не прийдуть. Напередодні координаційна рада страйкового комітету працівників освіти розіслала по освітянських закладах Києва телефонограму такого змісту: «У зв'язку з досягненням згоди про створення трудового арбітражу запланований на 29 жовтня попереджувальний страйк переноситься... В разі незадовільного розв'язання конфлікту закликаємо, як і було вирішено раніше, провести безстроковий страйк 18 листопада 1991 року».

Отже, освітяни «вийдуть» 18 листопада, якщо найближчим часом не будуть задоволені вимоги, з якими працівники освіти і науки міста звернулися до виконкому Київської Ради народних депутатів: підвищити заробітну плату не менш як утрічі з подальшою індексацією, надати Києву статус міста, що постраждало внаслідок аварії на ЧАЕС, укласти з міськпрофрадою угоду з питань захисту працівників освіти на 1992 рік.

Для більш повної картини сучасного вчительського життя в Києві, лишитися працювати в якому після закінчення вузу вважалося досі найвищим привілеєм молодого фахівця, зауважу, що лише за останні два роки з київськими школами «за власним бажанням» розпрощалися понад 800 учителів. Середня заробітна плата київського педагога нині становить 276 карбованців, тоді як у тих же тролейбусників, що також виборювали свої права в страйковій боротьбі,— понад тисячу. Тут варто звернутися до Закону про освіту, який пообіцяв педагогам прирівняти їхню платню до висококваліфікованих робітників.

Резонне запитання: страйки страйками, «дорослі» проблеми проблемами, а як же діти?

— Страйк — не самоціль. Ми віримо, що вимоги буде задоволено. Київрада має прислухатися до наших проблем. Минулої п'ятниці прийнято рішення про підвищення з 1 жовтня заробітної платні працівникам освіти, медицини, культури на п'ятдесят відсотків. Це, звичайно, мізер, але вже «щось»,— сказав Олег Смирнов, завідуючий відділом правового та соціального захисту міського комітету профспілки працівників освіти.

— Ми плекаємо надію, що у Верховній Раді України нас нарешті почують. Парламент республіки не може стояти осторонь проблем учительства. Я дотримуюсь тієї думки, що не треба вдаватися до страйків. Оскільки ми належимо до загону інтелігенції, то маємо і діяти інтелігентно, щоб якомога менше страждали діти,— така точка зору Анатолія Тимчика, начальника управління народної освіти Києва.

Ще півроку тому вчителям дорікали в слухняності, покірливості, пасивності. А сьогодні 190 київських шкіл з 333 та 370 дошкільних закладів з 551 вважають страйк найефективнішим засобом впливу на владу і останнім — у боротьбі за свої права.

Катерина КІНДРАСЬ.

СО...

Нещодавно ...
Харківської о...
лено Хрест ...
полеглих тут...
року бійців У...
родної респу...
74 роки том...
нічний стан...
тривали запе...
виків з га...
«вільними ...
складались

БЕЗПА...

За поруше...
вимог і дис...
щого керівни...
ція обласної...
виключила з...
голову міс...
Чернігова А...
Його, до реч...
тому позбула...
нак, опальни...

НЕ...

Якщо ви ...
ціями кориф...
науки і кул...
не друкувал...
те дізнатися...
раїнської ді...
митися з ро...
українознав...
таких, як С...
Григорій Гр...
Богдан Кра...
Богдан Гавр...

РЕСТ...

Того вечора...
топа, які вип...
біля готелю ...
свідками зах...
Дико ревучи...
гону намага...
гири сходинк...
горан. Третя ...
ся успіхом, ...
залу не вдало...
ко над двери...
архітектори ...
віс. Версію ...
годницького ...
каскадерів, ...
ли було вже...
натовпі, ся...
бригади ме...
кабіни видоб...
водія, який ...
педаль, бель...
му загрозли...

ПО...

30—31 жовт...
римається ...
Сьогодні на ...
республіки н...
сніг, на півд...
ра невеликі ...
ються лише ...
Вітер північ...
ний, 5—10 м...
Температура ...
са морозу ...
3—8 градусі...
патах вдень ...
градусів мо...
вдень 5—10 ...
вночі близьк...

По Київськ...
ні вдень нев...
сніг. Вітер пі...
рів на секун...
від 1 градуса...
ла.

ГОЛОС України

Постфактум

...ЕНАМ ПОЛІТБЮРО ...Е ЗАБОРОНЯЛОСЬ

...мільйонами ...внього Хреща ...могло, певне, ...б. Звикле за ...вгання м'яких ...в Політбюро і ...тавників трудо... ...», воно мину... ...ало на собі за... ...одей... же ...і краватках, ...их «робах».

...публіку з де... ...іями заспокої... ...колишні по... ...колишні члени ...имали можли... ...білі сорочки ...не помінятися ...іка зрозуміла) ...гаслами в ру... ...тик. Причому ...ього ...ітбюро ...е заборонялo.

А перед цим були великі збори у Будинку кіно. Правда, не урочисті, а рядові звітно-виборні, на яких члени Всеукраїнського товариства репресованих вели мову про діяльність товариства з часу його заснування, плани на майбутнє.

Як сказав у телефонній розмові зі мною голова товариства Євген Пронюк, в цілому цю роботу схвалювали, хоча й чимало було критики. Щож, на відміну від своїх колишніх політичних «опонентів», колишні репресовані мали право на критику завжди.

Учасники зібрання у Будинку кіно, серед яких були представники з Караганди, Іркутська, Воркути, Молдови, Литви, а також Президент світової Ліги українських політв'язнів доктор Михайло Марунчак, обрали координаційну раду товариства, прийняли ряд документів. У відозві вони закликали український народ на референдумі сказати «Так» незалежній Україні, звернулися до виборців підтримати свого кандидата в Президенти України Левка Лук'яненка. Колишні репресовані звернулися до Верховної Ради України внести зміни і доповнення до Закону про реабілітацію жертв політичних репресій, вітали створення товариства «Русские за независимость Украины». І завершили маніфестацією та мітингом під гаслом «Репресовані імперією — за незалежність України».

Анатолій БЕНЬ.

Фото Віталія ЛЕЩИНСЬКОГО.

...Севастополі

...з офіційним ...десантний ко... ...сс» ВМС Вели... ...праг... ко... ...ерш... флоти... ...них кораблів ...А. Річардсона. ...віськових ...британії за по... ...контр-адмірал ...прес-конфе... ...упевненість, ...ть справі ми... ...ізити англійсь... ...кораблі Чорно... ...у, до команду... ...адмірала А. Ка... ...ицтва міста. ...Укрінформ.

Знай наших!

НАКРОХМАЛИМО АМЕРИКУ

У цьому році колективами споживчої кооперації Волині підписано трудові контракти з шістьма фірмами Польщі на суму 2 мільйони карбованців. Кооператори області відправляють за Буг руберойд, електролампочки, гітари, мотоблоки, а одержують одяг, тканини, продовольчі товари. А ось бізнесмени з фірми «Експорт-імпорт» міста Нью-Йорка, з якими укладено торговельну угоду в грудні 1990 року, просять відвантажувати їм крохмаль картопляний, неконденційне насіння льону і ріпак. Американці обіцяють волинянам поставити обладнання для пивзаводу, а також надіслати товари народного споживання.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

Пам'ять

СОЛДАТАМ УНР

Нещодавно в місті Лозова Харківської області встановлено Хрест у пам'ять про полеглих тут у грудні 1917 року бійців Української народної республіки. Майже 74 роки тому на цій залізничній станції кілька днів тривали запеклі бої більшовиків з гайдамаками та «вільними козаками», які складались переважно із студентів. Ті події для останніх обірвались досить трагічно. Ще торік за ініціативою Харківської спілки української молоді була спроба встановити Хрест на місці минулих боїв. Але тогочасні керівники Лозової не дали цього зробити.

Леонід ЛОГВИНЕНКО.
Харківська область.

Прецедент

БЕЗПАРТІЙНИЙ ПАРТВАТАЖОК

За порушення статутних вимог і дискредитацію вищого керівництва конференція обласної організації УРП виключила з рядів партії голову міського осередку Чернігова А. Пономаренка. Його, до речі, кілька років тому позбулась і КПРС. Однак, опальний Пономаренко не погодився з рішенням однодумців. Він вважає, що це — розплата за критику. Під керівництвом Пономаренка почала діяти створена ним же Новозаводська районна організація УРП.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Нові видання

НЕВІДОМА СПАДЩИНА

Якщо ви цікавитеся працями корифеїв української науки і культури, які ніде не друкувалися, якщо хочете дізнатися про життя української діаспори, ознайомитися з роботами відомих україназнавців за кордоном, таких, як Омелян Пріцак, Григорій Грабович (США), Богдан Кравченко (Канада), Богдан Гаврилишин (Швейцарія) та інших, цікавитеся зв'язками з українським зарубіжжям у питаннях культури, освіти (в тому числі стажуванням в зарубіжних науково-дослідних та навчальних закладах) — передплачуйте «Вісник Міжнародної асоціації україністів».

Індекс — 74091, річна передплатна ціна — 6 карбованців.

...тим часом

РЕСТОРАН — НА ТАРАН

Того вечора мешканці Конотопа, які випадково опинилися біля готелю «Україна», сталк свідками захоплюючої події. Дико ревучи, КАМАЗ з розгону намагався подолати чотири сходинки до входу в ресторан. Третя спроба увінчалася успіхом, але дістатися до залу не вдалося — надто низько над дверима прилаштували архітектори декоративний навіс. Версію про зйомки пригодницького фільму з участю каскадерів, що її жваво почали було вже обговорювати в натовпі, спростував приїзд бригади медвитверезника. З кабіни видобули п'яне тіло водія, який все ще тиснув на педаль, белькочучи при цьому загрозливі слова.

Що ж трапилося? Експедитор Харківської автобази № 3 Сергій Карамушко, який прибув у сусідню область заготовляти картоплю, після трудів праведних тихо й мирно закусював у ресторані. Сусід за столиком чи не так сказав, чи не так на нього глянув. Звичайно, Сергій Миколайович, натура тонка й інтелігентна, стерпіти образи не зміг. Хотів спочатку елементарно вмазати кривдника по пиці, однак передумав і вирішив просто розчавити колесами по паркету. Якби не низький «козирок» і вузькі двері, було б небораці непереливки.

Віталій СУМСЬКИЙ.

Еврика

СЛІД НАЩАДКІВ СІЛЬВЕРА

Працівниками служби по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією в одному з райцентрів області виявили тайник, що за попередніми даними належить одній з мафіозних груп.

«Хранителів» скарбів застукали зненацька. У квартирі - схованці та підвалі було приховано 40 золотих ювелірних виробів вартістю понад 100 тисяч карбованців. На таку ж суму — імпортних телевізорів, 200 пляшок коньяку, 170 блоків американських цигарок, інші цінні речі, а також 100 тисяч карбованців готівкою.

Ведеться розслідування. За однією з версій не виключено, що злочинна група тісно зв'язана з торговими «тіньовиками».

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

Посиденьки

ОДНА БАБА СКАЗАЛА

Це — для тих, хто колекціонує неймовірні вигадки з сучасного фольклору. На межі 30-кілометрової зони з'являються все нові «версії» аварії на ЧАЕС. Одна з них полягає в тім, що вибух у квітні 86-го вчинили люди, найняті... Степаном Хмарою. Як сказав би Пушкін: «Что за прелесть эти сказки!..».

Анатолій ВЛАСЕНКО.
Біла Церква.

Час «Ч»

...ОЛОС ВОЛАЮЧОГО В ПІКЕТІ

...у міську Раду ...тів знову піке... ...однак без сво... ...страйкових ви... ...ів. «Освітяни ...переджувальний ...ділок»,— поін... ...ичному пікеті. ...умалось. Однак ...педагоги в по... ...міськради не ...едодні коорди... ...айкового комі... ...освіти розіс... ...ьких закладах ...раму такого ...у з досягнен... ...створення тру... ...запланований ...попереджуваль... ...носиться... В ...го розв'язання ...каємо, як і бу... ...іше, провести ...трайк 18 лис... ...».

...«вийдуть» 18 ...найближчим ...задоволені ви... ...працівники ос... ...та звернулися ...иївської Ради ...тів: підвищити ...е менш як ут... ...о індексацією, надати Києву статус міста, що постраждало внаслідок аварії на ЧАЕС, укласти з міськпрофрадою угоду з питань захисту працівників освіти на 1992 рік.

Для більш повної картини сучасного вчительського життя в Києві, лишитися працювати в якому після закінчення вузу вважалося досі найвищим привілеєм молодого фахівця, зауважу, що лише за останні два роки з київськими школами «за власним бажанням» розпрощалися понад 800 учителів. Середня заробітна плата київського педагога нині становить 276 карбованців, тоді як у тих же тролейбусників, що також виборювали свої права в страйковій боротьбі,— понад тисячу. Тут варто звернутися до Закону про освіту, який пообіцяв педагогам прирівняти їхню платню до висококваліфікованих робітників.

Резонне запитання: страйки страйками, «дорослі» проблеми проблемами, а як же діти?

— Страйк — не самоціль. Ми віримо, що вимоги буде задоволено, Київрада має прислухатися до наших проблем. Минулої п'ятниці прийнято рішення про підвищення з 1 жовтня заробітної платні працівникам освіти, медицини, культури на п'ятдесят відсотків. Це, звичайно, мізер, але вже «щось»,— сказав Олег Смирнов, завідуючий відділом правового та соціального захисту міського комітету профспілки працівників освіти.

— Ми плекаємо надію, що у Верховній Раді України нас нарешті почують. Парламент республіки не може стояти осторонь проблем учительства. Я дотримуюсь тієї думки, що не треба вдаватися до страйків. Оскільки ми належимо до загону інтелігенції, то маємо і діяти інтелігентно, щоб якомога менше страждали діти,— така точка зору Анатолія Тимчика, начальника управління народної освіти Києва.

Ще півроку тому вчителям дорікали в слухняності, покірливості, пасивності. А сьогодні 190 київських шкіл з 333 та 370 дошкільних закладів з 551 вважають страйк найефективнішим засобом впливу на владу і останнім — у боротьбі за свої права.

Катерина КІНДРАСЬ.

ПОГОДА

30—31 жовтня на Україні утримається холодна погода. Сьогодні на більшій частині республіки невеликий мокрий сніг, на півдні з дощем, завтра невеликі опади передбачаються лише на сході України. Вітер північний і північно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень від 1 градуса морозу до 4 тепла, вночі 3—8 градусів морозу, в Карпатах вдень 2—7, вночі 10—15 градусів морозу, в Криму вдень 5—10 градусів тепла, вночі близько 0.

По Київській області сьогодні вдень невеликий мокрий сніг. Вітер північний, 5—10 метрів на секунду. Температура від 1 градуса морозу до 4 тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО.
Тел. 441-88-26.

ГРІМ УЖЕ ВДАРИВ ДВІЧІ. А НАМ УСЕ МАЛО?

Ранкове засідання 29 жовтня

У ході формування порядку денного пленарних засідань нинішнього тижня депутати погодилися заслухати інформації Генерального прокурора України В. Шишкіна та Ю. Гайсинського, керівника комісії по розслідуванню причетності службових осіб до подій, пов'язаних із спробою державного перевороту. Підтримку дістали й пропозиції розглянути законопроекти «Про пенсійне забезпечення громадян України» у другому читанні та «Про фермерське господарство», внести зміни та доповнення до чорнобильських законів.

Пропозицію щодо введення структури віце-президента на Україні відкинуто. Депутати підтримали ініціативу Голови Верховної Ради України Л. Кравчука провести переговори з Президентом Б. Єльциним щодо політичних та економічних відносин двох держав, а також «залишити так, як є», святкування днів 7—8 листопада. Кожен, — як висловився з цього приводу Леонід Кравчук, — за законами демократії живе, як хоче: може працювати, може відпочивати.

Це стосується виключно свят. Однак, здається девіз: можу копати, можу не копати, — обрали ті, від кого залежать реальні кроки щодо виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації. Як відомо, рішення про її закриття прийнято ще попереднім складом Верховної Ради, нинішнім — про мораторій на будівництво і введення в експлуатацію атомних електростанцій та блоків на Україні.

На розгляд парламенту внесено два проекти постанови. Комісій — з питань Чорнобильської катастрофи, розвитку базових галузей, екології — та Кабінету міністрів. В останньому знову наголошується на необхідності «прийняти рішення про доцільність введення в дію блоків на Запорізькій, Хмельницькій і Рівненській АЕС». Обидва проекти сходяться на тому, що ЧАЕС залишається об'єктом підвищеної небезпеки і принаймні енергоблок № 2 треба виводити з експлуатації негайно.

Комісії пропонують зупинити перший і третій енергоблоки не пізніше травня 1993 року, Кабінет міністрів — не пізніше 1993 року. Так пропонують нині. А що зроблено для того, щоб ці дати були реальними? Якщо відверто і прямо — нічого. Девіз: можу копати, можу не копати, — спрацював.

Ось що, зокрема, сказав, виступаючи в обговоренні проектів постанов, міністр охорони навколишнього природного середовища України Ю. Щербак:

— Мінатоменергопром вів шалену боротьбу проти рішення про закриття ЧАЕС. Його концепція зняття ЧАЕС з експлуатації передбачала розглянути можливість продовження роботи 1—3 енергоблоків після 1995 року.

Це відомство здогадувалось, що домовитись про це буде неможливо. Тільки в цьому разі воно мало намір зупиняти блоки протягом 1994—1995 років.

Додам, зупинити на папері. Очі на правду відкрив виступ у парламенті генерального директора виробничого об'єднання «Чорнобильська АЕС» М. Уманця:

— Чотири з половиною роки, незалежно від строків зупинення, на станції здійснюватимуться операції з ядерним паливом. Його треба вилучити з реактора і перемістити до сховища відпрацьованого ядерного палива. Питання про кінцеву переробку його у колишньому Союзі й досі не розв'язане. Нормативної, проектної та експлуатаційної документації щодо зупинення блоків і зняття їх з експлуатації немає. З 1 листопада 1991 року центр в особі колишнього Міністерства атомної енергетики і промисловості СРСР зняв із себе обов'язки організації, що експлуатує станцію, а союзний Комітет нагляду вже припинив своє існування. У Росії залишилася наукова, конструкторська і проектна документація всіх атомних станцій України. За цих умов зупинення і експлуатації енергоблоків ЧАЕС є завданням архіскладним.

Ви запишете доручення Кабінету міністрів. Я вас запевняю, що в Кабінеті міністрів сьогодні нема кому виконувати ваших доручень. Комісії по ядерному регулюванню України не існує, а це той орган, без якого взагалі не можна експлуатувати станції. Господарської організації, яка займалася б ядерною енергетикою немає. І ще одне. Необхідно, нарешті, прийняти Закон про атомну енергетику. Кілька проектів його вже є у парламенті республіки. Треба враховувати, що нинні повністю наукове, конструкторське, проектне забезпечення залишилося в Росії, за кордоном в принципі.

Отже, з цього й інших виступів можна зробити висновок: з початку 1991 року фактично не зроблено жодного серйозного кроку щодо виведення ЧАЕС з експлуатації. Згаяно багато часу на розмови, на вичікування. Кажуть, поки грім не вдарить, мужик не перехреститься. Грім уже вдарив двічі. А ми ніяк не перехрестимося. То не гнівимо ж небо.

Світлана ПИСАРЕНКО,
парламентський оглядач «Голосу України».

ВЛАСНІСТЬ. НАРОД. МАЙБУТНЄ

Деякі дискусійні міркування з приводу приватизації і податкової системи

2. ЯК МАЄ БУТИ У НАС?

Саме соціал-демократичні основи дозволяють процвітати Швеції, Данії і іншим скандинавським країнам. У Данії, скажімо, не лише навчання й медичні послуги безплатні, але й самі ліки.

Якщо зважити на те, як ми жили, до чого ми звикли в плані соціальному, то стане зрозумілим, що саме суспільний устрій скандинавського зразка нас найбільше влаштовує. Щоб не винаходити велосипед, треба скористатись готовим. Якщо ж ми зануримося в дикий капіталізм, дозволимо нашій мафії чи просто людям з тугими гаманцями скупити суспільну власність і зайнятись експлуатацією, як їм заманеться — тоді ми закінчимо грандіозними соціальними вибухами і диктатурою, яка знову насаджуватиме спримітизований соціалізм.

Отже, для нас зараз вкрай важливо, в який спосіб будемо здійснювати роздержавлення і приватизацію. Це — альфа і омега нашого майбутнього. Переконаний, що для нас існує лише один рецепт. Оцінити всі основні фонди в Україні, призначені для роздержавлення, включаючи землю. І розділити все порівну між усіма громадянами України, точніше не лише між дорослими, а включаючи й малих дітей. Які народилися й народяться, скажімо, до 1 січня 1993 року. Далі вже будуть їхні спадкоємці.

Так ось, порахувати все, що належить роздержавити і розділити порівну. Видавши на кожного сертифікат на однакову суму. Скажете, зрівнялівка? Так — але остання. Скажете, один працював сталеваром, а інший папери підшивав, як, мовляв, можна порівнювати. В одного — стаж, інший ще в колисці. Все правильно. Але все, що ми маємо, створювалося всім суспільством протягом довгих десятиліть. І навіть у останнього алкоголіка й ледаря були батьки, рідні, які працювали не гірше за інших в різних сферах. Отож, якщо шукати інші критерії того розподілу — нічого доброго не вийде. І віддати на викуп нинішнім тугим гаманцям ті основні фонди — теж несправедливо. Бо багато хто з тих гаманців — просто злодії, які нажилися на викраданні й перепродажу дефіциту. Тобто вони нічого не створювали самі, не приносили користі суспільству. А тепер пробують нас переконати, що вони займаються бізнесом. Ні, бізнесом такого роду займається той комвояжер, який в умовах насиченого ринку їде з товаром у глибинку, доставляє його до покупця за пристойний «навар».

Держава ж грабувала всіх, недодаючи зарплату, тож саме всім і належать основні фонди. Дуже малий у нас прошарок людей, яким держава явно переплачувала. Отож, не варто сперечатись. Позбавити сертифікатів можна хіба лише тих, хто приймав рішення, явно шкідливі для народного господарства і народу. Наприклад, хто причетний до рішення про будівництво Чорнобильської АЕС і інших шкідливих об'єктів. Але то хай в кожному такому окремому випадку приймає рішення суд.

Отже, порахували, поділили, видали сертифікати, що далі? По-перше, цим буде створено для кожного однакові стартові умови, оскільки саме ті сертифікати мають бути документом для придбання власності, основних фондів. І держава, таким чином, кожному громадянину скаже: далі турбуйся сам за себе, працею. Уявімо металургійний завод. Його трудівники, склавши всі чи майже всі свої сертифікати, все одно не зможуть його викупити у власність. Надто дорогі тут основні фонди. Але є ціла мережа підприємств, які люди викуплять у колективну власність, вклавши не повністю свої сертифікати. Лишок вони можуть вкласти у металургію, у житло чи ще кудись. Врешті-решт, у нову справу. Колектив металургійного заводу разом з іншими акціонерами може викупити частину підприємства, а іншу взяти в оренду у фонду державного майна. І поступово викупити весь завод.

А якийсь пенсіонер скаже, що не потрібен мені той сертифікат, хочу його продати, щоб дожити по-людськи. Будь ласка, хай продає. Або якомусь колективові, або фонду державного майна. А можливо, й у приватні руки. Інший же пенсіонер скаже: мені діти допомагають, то я їм заповідаю. Теж не має бути проблем. А хтось направить частину коштів, щоб викупити свою квартиру.

Якщо ж людина хоче змінити місце роботи і забрати свої акції, придбані за той сертифікат, хай забирає і вкладає на новому місці роботи. Вигідно їй місце змінити, а акції залишити — її справа. Або ж міська людина хоче переїхати на село, придбати землю. То, мабуть, вона має звернутися в якийсь банк даних, де їй мають повідомити, де і за яку ціну продається земля. І вона «виймає» свої кошти з того підприємства, куди їх вкладала, і купує на них землю. І якомусь дідусеві чи бабусі, яких родичі «сплавили» у будинок для людей похилого віку та й забули, той сертифікат згодиться. Щоб хоч побалували себе свіжими продуктами з ринку. Така ось приблизна схема. Звичайно, без детальної проробки.

Але ця схема може бути вельми придатною в нашому суспільстві. Хтось примножить свій капітал, стане з часом крупним власником, а хтось і проп'є. То — справа кожного. Держава своє зробила — створила рівні умови і до неї при такому роздержавленні не може бути жодних претензій.

А далі держава виконуватиме свої функції за рахунок податків. І вони мають бути саме диференційованими в залежності від прибутків особи. Настільки гнучко диференційованими, щоб, з одного боку, не душити приватну ініціативу, а з іншого — здійснювати певний соціальний перерозподіл. Що і роблять згадані вище скандинавські та інші країни. Ясно, що освіта, охорона здоров'я, міліція, армія, фундаментальні наукові й екологічні програми і інше можуть фінансуватись лише державою, тобто з податків.

У нас попереду важкі часи. Економіка України не скоро налагодиться, запрацює ритмічно, нарощуючи кількість і якість. Саме те, що всі ми станемо співвласниками, зігріє нас, допоможе вистояти і налагодити справу. Бо у всіх нас буде до цього особистий інтерес, інтерес власників, які бажають примножити свій капітал.

Україна, таким чином, має стати для кожного свого громадянина — українця, росіянина, єврея, грека, болгарина, татарина і т. д. — країною, де він має свою власність. І її він не захоче віддавати в розпорядження якого б то не було центру поза межами України, не дозволить, щоб її безкоштовно викачували. Такий громадянин погодиться виключно на взаємовигідні зв'язки з іншими країнами.

Запропоноване не означає, що ми це сьогодні приймемо, а завтра вже доскочимо рівня тієї ж Швеції. Ні, це тільки означає, що ми будуватимемо цивілізовану економіку без соціальних потрясінь, а, отже, успішно.

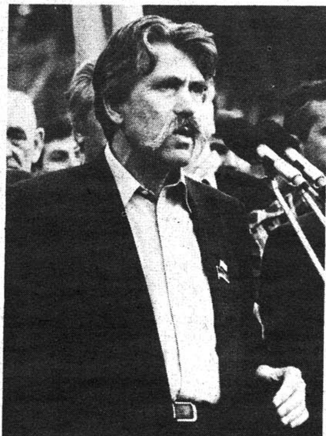
Колись давно я вичитав, що невдовзі після другої світової війни шведська соціал-демократична робітнича партія записала в свої програми: кожному шведові — мисливський будинок. Тобто, дачу. На початку вісімдесятих я мав можливість переконатись: шведські соціал-демократи слів на вітер не кидають. І треба бачити, які то будиночки... В одного за містом кількаповерховий з вежами на зразок замку, в іншого скромний і гарненький одноповерховий. Але ніхто нікому не заздрить, не мучиться спрагою експропріації. Бо є самодостатність. Нікому не потрібні соціальні катаклізми, коли кожному є що втрачати.

Не претендую на виголошення абсолютної істини. І все-таки, якщо ми проведемо роздержавлення якомога ближче до принципів «останньої зрівнялівки» і тим ближче потім наша податкова система буде до скандинавської, тим більше надії, що ми всі разом рушимо вперед, оминаючи соціальні потрясіння.

У висловлених пропозиціях немає нічого нового. Це, якщо хочете, звичайний варіант народного капіталізму. Наше суспільство, переконаний, може задовольнити тільки реалізація принципу соціал-демократії: шанси — здібним, впевненість — всім. Хто думає так або по-іншому і має аргументи, пишіть до редакції.

Сергій ПРАВДЕНКО,
народний депутат України.

(Закінчення. Початок в попередньому номері).

За плечима голови Республіканської партії, народного депутата України Левка Лук'яненка двадцять сім років таборів суворого режиму. По суті найкращу половину життя забрала в нього тоталітарна система. Він не озлобився, не зачерствів. Для нього тепер, як і колись, найголовнішим орієнтиром залишається єдина мета — незалежність України. А це — свобода кожної людини, яка живе на нашій землі, можливість її самовиявлення, можливість щастя. Так мислить Левко Лук'яненко, так діє. Відкрите обличчя, прямий доброзичливий погляд. І за тим — незламність, мужність духу. Президентство, якого він добивається, це найпростіший шлях форсувати впровадження нових демократичних реформ, введення нових законів, а ще президентство для Левка Григоровича — зовсім не форма задоволення честолюбних планів, амбіцій. Він найменше думає про себе, розгортаючи президентську кампанію. Як найменше він думав про себе, стаючи на прю з імперською системою. «Ми перемогли, — каже Левко Григорович,— але це тільки початок. Часу нам відміряно мало. І треба встигнути створити свою державу. Треба поспішати...»

Слово має претендент

Левко ЛУК'ЯНЕНКО:

«ВІДРОДЖЕННЯ ЩЕ НЕ ПОЧИНАЛОСЬ»

«...І коли я перестав боятися за своє життя, то почав дорожити життям кожної людини»

«ТУТ У ТОТАЛІТАРНОМУ ПЕКЛІ БУЛА СТРАШНІША НЕВОЛЯ. ТУТ ЗНУЩАЛИСЯ НАД ЛЮДСЬКИМИ ДУШАМИ. ТАМ НАМАГАЛИСЯ МЕНЕ ЗНИЩИТИ ФІЗИЧНО. АЛЕ ПОТРАПИВШИ В ОТОЧЕННЯ ТАКИХ САМИХ ПАТРІОТІВ — БОРЦІВ ІЗ ВСІХ ОБШИРІВ ІМПЕРІЇ, Я ВІДЧУВАВ СЕБЕ САМИМ СОБОЮ. МИ МАЛИ ТОЙ МАЛЕНЬКИЙ, ЗАБУТИЙ ЛЮДЬМИ СВІТ, ДЕ НЕ ДОВОДИЛОСЬ КРИВИТИ ДУШЕЮ. ЦЕ БУЛА ВЕЛИКА ШКОЛА ЖИТТЯ І БОРОТЬБИ. МИ НЕ СИДІЛИ, ЧЕКАЮЧИ ЗВІЛЬНЕННЯ, МИ БОРОЛИСЬ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ НАЙМЕНШУ МОЖЛИВІСТЬ ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗОВНІШНІМ СВІТОМ. У МЕНЕ НІКОЛИ НЕ БУЛО ПРОБЛЕМИ, ЩО РОБИТИ. ЗАВЖДИ СТОЯЛО ПИТАННЯ, ЯК ЦЕ ЗРОБИТИ В УМОВАХ, ПРИ ЯКИХ НІЧОГО ЗРОБИТИ НЕМОЖЛИВО».

Левко Лук'яненко «ЖИТТЄПИС».

— Шановний Левку Григоровичу, але ж видимих причин для особливого хвилювання, здається, уже немає. Після провалу путчу відбулося велетенське перегрупування політичних сил у республіці, і тепер демократи становлять більшість не тільки в парламенті, а й, що вкрай важливо, у суспільстві.

— Звісно, ми вийшли на новий виток нашого розвитку. Ця змова підштовхнула суспільні процеси і надала їм набагато більшої динаміки, змінила співвідношення сил. Воно ще не завершилося, і це справа не одного дня. Але прогресивні тенденції накреслено чітко і недвозначно. Акти, які прийняла Верховна Рада України, є результатом попередньої боротьби, і вони розв'язали чимало проблем. Комуністична партія в результаті путчу була викрита як антинародна сила, вона показала, що стоїть на антидемократичних позиціях і готова в будь-який момент покласти край тим демократичним завоюванням, яких ми досягнули. Змова, яку підготували комуністи, показала і друге, що вони готові в будь-який момент покласти край тій нашій національній свободі, суверенітетові, якого ми досягнули на той час. Звичайно, її розкриття зробило такий великий удар по компартійних структурах — і моральний і політичний, що вони не могли залишатися на попередніх позиціях, це різко відкотило їх назад. Поразка у змові розбила ряди партії, багато хто одразу вийшов із членів КПРС, деякі не писали заяв, але від активної політики відійшли, деякі після виходу заявили про свою підтримку Народної Ради. І це закономірно, адже провал путчу багатьох комуністів примусив замислитися над питанням, з ким вони: з партією чи з народом, примусив їх шукати свого місця в новому суспільстві.

— Але ж, Левку Григоровичу, не секрет, що найкраще роблять діло фахівці. Ті ж компартійні структури, комсомол мали в своїх рядах прекрасно навчених чиновників, апаратних працівників, організаторів. Відбувалася, звісно, жорстка селекція, але ж на сьогодні ми в Україні просто не маємо інших працівників органів управління, крім тих, які продукувала партія. Чи не станеться так, що вивіски поміняються, а люди залишаться на своїх місцях?

— У цьому є своя логіка. Партійні функціонери знають політичну роботу, вони знають громадську і суспільну роботу, в той час як простий робітник чи інтелігент професійно нею не займався і тому не має елементарного досвіду. Тож партійні фахівці, вийшовши формально з партії, тепер можуть проводити попередню роботу, і, на перший погляд, може здатися, що вони знову виходять на перший план як керівники. Я відчуваю, у вашому запитанні є страх, що, перейменувавшись, вони будуть на тому ж рівні і тепер десь над нами і знову керуватимуть суспільством тими ж методами, тими ж прийомами.

— І ці побоювання, повірте, не позбавлені підстав. Я сама родом з Львівщини. Там нині, як відомо, до влади прийшли демократичні сили. Але коли я, буваючи у відрядженнях, заходжу у керівні кабінети, то зустрічаю безліч до болю знайомих облич. З одного боку, ясно, що сама система всередині себе породжує своїх могильників. Але чому таке масоване входження в органи управління колишніх партійних функціонерів?

— Це є якраз другий аспект тої дійсності, яку ми сьогодні переживаємо. Фахівці фахівцями. То є справді реальний факт, і від цього ми нікуди не подінемося, до цього треба ставитися спокійно і тверезо. Завжди роботу буде краще робити той, хто її навчений, хто більше знає і вміє. Але ми повинні зважити, що до 19 серпня ми перебували в одних умовах, в одному суспільному дусі, а суспільна атмосфера — це не просто співвідношення людей, це ще і той дух, який панує в народі. Так от до 19 серпня суспільний дух значною мірою визначався компартійною ідеологією, адже ж не можна не зважати, що саме партія почала перебудову, і виходило так, що ми повинні ще й дякувати їй за це. Так партія створювала міф про те, що вона взагалі не найгірша політична сила і що демократи є гірші, бо вони мітингують замість того, щоб працювати. Що от при комуністах був хліб і сало в магазинах, а тепер демократи щось розгорнули і нічого немає. Після провалу путчу в суспільстві з'явився інший дух — дух заперечення комуністичної партії, комуністичної ідеології, звинувачення її як злочинної організації. Отже, почалося фактичне знищення комуністичної партії, спочатку юридично, а потім фактично. Відродити комуністичну партію в нових умовах неможливо, тому що дух заперечення компартії на даний момент у суспільстві надзвичайно сильний.

— Левку Григоровичу, очевидно, починаючи боротьбу за президентську владу, ви міркували і над тими владними структурами, які діятимуть в Україні на клітинному, себто найнижчому рівні. Не секрет, що колишня система управління була по суті своїй аморальною, — тут і право телефонне, і право сильного. Що замість усталених ланок пропонуєте ви?

— Ми переходимо до нового суспільного ладу, який матиме Ради. Ради — це найбільш універсальна і природна для українського народу владна система. Але то вже будуть зовсім інші Ради, ніж були до сьогодні. Адже ж Ради при комуністах також керувалися компартією. То була система насильства, яка прикривалась ще і такою структурою, як Ради. Тепер же телефонне право буде знищене...

— Добрими намірами?

— Системою. Новою, демократичною, при якій неможливо самочинно приймати рішення, адже ж згадайте етимологію слова Ради — радитися, порадитися, радити. У Радах тепер будуть люди не послані партією — стільки-то токарів, доярок, вчителів, у Радах в ідеалі повинні працювати політики від різних політичних партій, рухів, обраних народом, уповноважених народом. При такому розкладі сил, скажімо, старі люди не зможуть проводити самочинно свої рішення, як, наприклад, колишнє політбюро, їхня думка буде тільки одним з елементів пошуку спільного знаменника. Отже, ті самі люди, але зібрані від різних політичних сил неминуче виробляють зовсім нову політику. Врешті решт, ми знаємо, що жодна злодійська організація не проповідувала просто злодійство. Людям притаманно якось облагороджувати свої наміри, свої дії. Злодій працює в основному вночі, тому що йому вдень соромно. Мало людей показують відкрито своє зло. Ті ж самі комуністи, перебуваючи під страшним ідеологічним і організаційним пресом, змушені були тягнути свого воза, але коли тиск системи зменшився, виявилося, що ті ж самі комуністи також не зовсім однакові. У них навіть різні думки щодо напрямів руху і розвитку суспільства, і тотожність їхніх поглядів, — це результат попереднього режиму, а не їхньої справжньої природи. Ці люди підуть тепер у різні політичні партії і там себе шукатимуть. І вони обов'язково знайдуть себе.

— Республіканська партія, яку ви очолюєте, прагнутиме абсолютної влади?

— В умовах демократії абсолютна влада якоїсь тільки однієї політичної сили неможлива. Це була б диктатура, а диктатура і демократія — речі несумісні. Республіканська партія прагнутиме до взаєморозуміння, злагоди в суспільстві, до плюралізму думок і ідей.

— Ви нині багато виступаєте перед різними верствами населення із своєю передвиборною програмою. Яке місце в ній відводите культурі?

— Ви знаєте, що я очолюю Республіканську партію. Ще донедавна, коли всі засоби масової інформації були в руках компартійної системи, нашу партію представляли як партію екстремістів, яка хоче встановити в Україні новий терор. Особливо насторожено поставилася до нас значна частина української інтелігенції. Я завжди стояв на тому, що розумна людина — це вже дар господній, переслідувати розум — це злочин. Розум треба плекати, йому треба дати можливість використати всі свої сили на благо народу. Маса інтелектуального потенціалу, яким володіє Україна, — це величезне національне багатство, і якщо протягом всієї нашої колоніальної історії відбувалося полювання на українські таланти, виманювання їх до метрополії, а якщо це не вдавалося, то вони просто знищувалися, то незалежна Україна — я в цьому твердо переконаний, — стане гарантом розвою, розквіту усіх здібностей, якими володіє людина. А взагалі, згадуючи наших письменників, художників, скульпторів, я просто дивуюся життєвій силі української нації.

Незважаючи на те, що нас постійно грабували, в народі знову і знову народжувалися розумні люди, і вони знову сіяли добре, розумне, вічне. Я твердо переконаний, якщо ми станемо самостійними, то ми дуже скоро доженемо розвинені європейські держави. Запорука цьому — талановитість нашого народу, його розум, в який я вірю. Україна стане «чудовною зіркою», про яку мріяли кращі сини нашого народу. Республіканська партія розуміє вартість інтелекту, і вона буде його всіляко підтримувати. Я, будучи президентом, прагнутиму, щоб були виділені великі кошти на освіту, науку, культуру. Ми вважаємо, що в нас відбудеться духовне відродження. Неправда! Воно ще навіть не починалося. Ми повинні не просто надолужити те, що пропустили в колоніальних умовах, ми повинні сягнути світових вершин у музиці, мистецтві, філософії.

— Левку Григоровичу! Дозвольте вам побажати успіхів у вашій роботі. Наостанку тільки одне питання: про що ви мрієте особисто для себе?

— Я мрію про незалежну Україну. І крім цього мені особисто нічого не потрібно...

Вела розмову Наталя ДЗЮБЕНКО.

Експрес-новини

Зустріч у столиці Бельгії Брюсселі міністри закордонних справ Європейського Співтовариства розпочали з обговорення ситуації в Югославії. З урахуванням того, що представники Сербії відмовились від участі в Гаазькій конференції щодо мирного врегулювання кризи в СФРЮ, яка проводилася за ініціативою «дванадцяти», ряд країн — членів ЄЕС висловилися за застосування економічних санкцій щодо Сербії.

* * *

Югославська армія наблизилась до хорватського міста Дубровник. Це сталося, незважаючи на застереження щодо застосування нових санкцій з боку ЄЕС до будь-якої з югославських республік, яка не підтримає до 5 листопада мирного плану, розробленого Європейським Співтовариством.

Угорщина виступила з різким протестом після того, як югославський літак скинув бомбу на її територію.

* * *

Міністр закордонних справ Чехо-Словаччини Дінсбір прибув до ПАР з метою підписання протоколу про встановлення повних дипломатичних відносин між двома державами. Прага сподівається, що нормальні відносини з ПАР допоможуть розширити економічні зв'язки між двома країнами, повідомило МЗС ЧСФР.

* * *

Віце-президент США Ден Куейл і прем'єр-міністри Естонії, Латвії та Литви Е. Савісаар, І. Годманіс і Г. Вагнорюс підписали угоду про інвестиції. Договір, укладений на економічній конференції, яка проходить у місті Індіанаполісі (штат Індіана), передбачає надання американським компаніям урядових гарантій під кредити і позики Прибалтійським державам.

* * *

Розпочалася місія ООН у Камбоджі. Повідомивши про це, офіційний представник генерального секретаря ООН Ф. Джуліані нагадав, що рішення про створення місії було прийняте Радою Безпеки 16 жовтня. Початок її роботи є прямим результатом підписаної цими днями в Парижі угоди про всеосяжне політичне врегулювання в Камбоджі.

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Наш прес-клуб

Якщо в Україні республіканський референдум з питання незалежності завершиться позитивно, то може виникнути держава, яка за територією більша від Німеччини і дорівнює Франції за кількістю населення. «Я сподіваюся, що Сполучені Штати будуть не останньою країною, яка визнає незалежність України», — сказав Леонід Кравчук у нещодавньому інтерв'ю.

Українські державні діячі намагалися одержати від пана Буша, який поки що стримано сприйняв прагнення України до незалежності, обіцянку визнати Україну негайно після референдуму. Вони стверджують, що незалежна Україна відповідає інтересам США.

Втім, якщо Україна хоче стати дійсно незалежною, їй доведеться враховувати свою історію, що тісно пов'язана з Росією. Зокрема, пан Кравчук намагається діяти так, щоб пом'якшити найрадикальніші вимоги незалежності з боку західних українців і переконати росіян та українців східних областей у тому, що вони не постраждають в економічному плані.

Готуючись до грудневих виборів, йому доводиться урівноважувати різні погляди на націоналізм у республіці. Націоналістичні прагнення в Західній Україні частково пояснюються нетривалим часом перебування цього регіону в складі Радянського Союзу. Тільки після другої світової війни його повністю увібрав СРСР. А раніше ця територія входила до складу Австро-Угорської імперії і Польщі. Що ж стосується Східної України, то вона була радянською з двадцятих років, а ще раніше — частиною Російської імперії. У промислових містах приблизно половину населення становлять росіяни, і багато українців у цьому регіоні користуються російською мовою як основною.

І все ж Україна змогла уникнути тих міжнаціональних сутичок, які вразили інші республіки. Це частково зумовлено тим, що уряд не видавав таких розпоряджень у сфері мови, які б зачіпали інтереси росіян. Пан Кравчук призначав росіян на високі урядові посади і надав Криму, цьому потенційно вибухово-небезпечному регіонові, статус певної автономії.

«Дойче банк» розробив складну систему рейтингів, згідно з якою Україна має найбільший економічний потенціал з усіх радянських республік. У фешенебельному київському ресторані «Максим» західні бізнесмени із захопленням говорять про можливі угоди. Один канадець хоче скористатися домовленістю про надання його країною кредиту для розвитку торгівлі з Україною. Француз придивляється до оборонної промисловості, деякі технології якої можуть бути використані на Заході...

Під час зустрічей із президентом Бушем Кравчук обговорював можливість надання кредитів західними країнами. Він сказав, що Україна «з готовністю буде приймати кредити безпосередньо і використовувати їх теж безпосередньо». Україні потрібна, говорив Кравчук журналістам, певна допомога для купівлі фуражу, кукурудзи і соєвих, щоб запобігти скороченню поголів'я худоби взимку. Їй потрібні також прогресивні технології для модернізації промисловості.

«Уолл-стріт Джорнел» (США).

Україна зробила крок до подальшого зближення із Заходом, а саме рішуче засудила порушення прав людини, які в минулому були характерною рисою її політичного і культурного ландшафту.

Ми відкидаємо ідеологічні міркування колишнього режиму в Україні, який зневажав права людини і права народів, сказав лідер України Леонід Кравчук. Виступаючи на сесії Генеральної асамблеї ООН, він підкреслив, що «Україна докорінно змінила ставлення до трагічних сторінок своєї історії, підходи до ряду міжнародних проблем».

Пригадуючи страхіття сталінських часів, коли панували репресії і мільйони невинних людей було страчено й ув'язнено, Кравчук запевнив, що демократична Україна діятиме так, щоб «не допустити повернення зловісного минулого». Україна, сказав він, вшанує пам'ять мільйонів жертв сталінського голодомору й терору тим, що ніколи не дозволить класового чи національного знущання над гідністю людської особи.

Кравчук, який був одним з ідеологів комуністичної партії, вийшов з її рядів після невдалої спроби путчистів усунути радянського президента Горбачова. Він став активним поборником незалежності України.

Під час шестиденного візиту в США, коли Голова Верховної Ради України зустрічався з президентом Бушем, а також із керівними діячами Міжнародного валютного фонду і Всесвітнього банку, він повторив твердження про без'ядерну Україну в майбутньому.

Відповідаючи на запитання репортерів, Кравчук сказав, що Україна підтримує ініціативу Буша, готова взяти участь у будь-яких переговорах щодо скорочення і знищення ядерної зброї.

Агентство «Рейтер» (Великобританія).

Іван Гевко, молодий канадський адвокат, що має родинні зв'язки з Україною, на репрезентації в Києві Фонду відродження України, створеного американським міліардером угорського походження Джорджем Соросом, говорив, що під час перебування тут кілька років тому він вважав українську мову мертвою. І ось сьогодні три чверті населення знову повернули свою мову і поновлюють зв'язки із власною культурою.

Пожвавлені сьогодні київські вулиці. Політикою займаються скрізь. Верховна Рада постійно засідає під головуванням невтомного Леоніда Кравчука. Амфітеатр, що колись наповнювався для годиться раз чи два на рік, став місцем тривалого неспокою. Депутати приймають закон за законом, не обтяжуючи себе їх узгодженням.

Першого грудня громадяни України голосуватимуть за незалежність і обиратимуть президента. Нам ще не відомо, як буде сформульовано перше запитання. Проте оглядачі не вагаються щодо результату: відповідь буде «Так».

Що стосується президента, то на цей пост дуже багато претендентів. Великими залишаються шанси у Кравчука, який є спритним політиком. Щоправда, дехто звинувачує його в тому, що, мовляв, пізно відреагував на путч 19 серпня. З другого краю спектру кандидатів — В'ячеслав Чорновіл, який провів більш як десять років у радянських концтаборах. Як голова Львівської Ради народних депутатів він здобув чимало друзів на Західній Україні. Але тих, хто поставить на нього у виборах, не так уже й багато.

Чи побачимо ми в наступному році незалежну Україну? Формально це ймовірно, а по суті можливі сумніви. Безумовно, тут розраховують на те, що Україна з 52 мільйонами населення і територією 600 тисяч квадратних кілометрів має потенціал, який приблизно дорівнює потенціалу Франції. Їй належить близько 25 відсотків внутрішнього валового продукту колишнього Радянського Союзу.

Але принаймні три фактори дозволяють сумніватися у справжній незалежності. По-перше, економічна залежність від інших республік колишнього Союзу. Україна не зможе її уникнути без вагомої допомоги Заходу, розраховувати на яку малоймовірно. По-друге, це її внутрішня політична структура: контраст між західною і східною частинами, територіальні питання, питання релігійні. По-третє, хіба можна собі уявити, що Росія беззаперечно сприйме незалежність України?

«Фігаро» (Франція).

Інформ-шоу

ГРІШНО, АЛЕ СМІШНО

Хороша ідея виникла у трьох голландських підприємців — перебудувати старий радянський підводний човен у «російський» ресторан. Голландцям цей проект обійшовся в кругленьку суму — мільйон марок. А от скільки одержали продавці «металобрухту», залишилося комерційною таємницею.

З боку своїх партнерів заповзятливе тріо дістало згоду самим підібрати модель на корабельному кладовищі. Вибір випав на підводний човен «Фокстрот» (1965 року). Але голландців чекало розчарування, і, навіть, не тому, що човен прибув до їхнього порту тільки через кілька місяців і в такому стані, ніби здійснив кругосвітню подорож. А тому, що замість «Фокстроту» голландці одержали «Зулу», зроблену в 50-х роках. Це і викликало незадоволення покупців, які тепер погрожують судовим процесом.

ОХ, ЦІ ЖІНКИ!

Не секрет, що для багатьох жінок косметика відіграє важливу роль у житті. Але останнім часом на Заході лунає критика щодо виробників кремів, лосьйонів тощо. Жінок турбує склад тієї косметики, якою вони користуються щодня. Так, наприклад, представниці прекрасної статі ФРН вважають, що на косметичній продукції має бути зазначено всі компоненти у відсотковому відношенні та строк придатності.

8000 різних субстанцій використовують для виготовлення різноманітної косметики. Тому й зрозуміло занепокоєння жінок, які наполягають на перевірці відомими вченими усіх природних та синтетичних хімікалій на їх дерматологічний та токсикологічний вплив.

«У КОЖНІМ БОКАЛІ — СЕРЦЕ»

4216 пивних бокалів зібрав за 18 років Д. Грауе з Гросcорнера (ФРН). Якщо щодня пити з нового бокала, то тоді «дегустація» займе 11 з половиною років. Цікаво, що сам колекціонер не є великим шанувальником пива. Найбільший бокал з його колекції вміщує 5 літрів, а найменший 5 крапель. У колекції є кухлі, яким уже понад 50 років. Є, навіть, келихи з Кенії та Австралії. На запитання, який з бокалів найцінніший, Грауе відповів: «У кожнім є моє серце. З жодним не можу розлучитися».

Фото з газети «Міттельдойче цайтунг» (ФРН).

ЯК БУЛИ МИ КОЗАКАМИ

Ще одною віхою на шляху до відродження України стало свято — театралізоване видовище з нагоди 370-річчя Хотинської битви та відкриття пам'ятника Петрові Сагайдачному, де були відтворені фрагменти штурму козаками неприступної фортеці.

Ось в'їжджає до містечка відважне військо під золоченими хоругвами, а попереду — славний гетьман Петро Сагайдачний, про якого народ складав легенди та пісні.

Василь Михайлович Пиндик, співак-бандурист з Чернівецького державного університету ім. Ю. Федьковича, виконує козацькі пісні. Він — лауреат конкурсу козацької пісні.

Посланці з Вінницької сотні: отаман Василь Льонко, писар Борис Грита та хорунжий Олександр Грисюк — були учасниками всіх торжеств.

На святі Хотинської битви взяли участь майстри образотворчого мистецтва з села Дубівці Кіцманського району Чернівецької області: Марія Пазюк, Микола Пазюк, Юстина Токарук. Вони майстерно виготовляють килими, доріжки, рядна, гаптування хрестом.

Володимир ОЧЕРЕТНИЙ.

Фото автора.

КОНСТИТУЦІЯ І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Пишемо закони суверенної держави

Так трапилося в нашій історії, що Конституція республіки— слідом за Конституцією СРСР — розумілася в суспільстві переважно як безсумнівно почесний, поважний, але не дуже ефективний документ. Політична й ідеологічна забарвленість Основного Закону, його декларативність і, якщо можна так сказати, «лозунговість» завжди заступали практичне значення цього найважливішого документа. Адже Конституція діяла, як правило, не безпосередньо, а через систему законів і підзаконних актів. Важко згадати випадок, коли б суд прийняв до свого провадження справу, пов'язану з порушенням конкретної норми Конституції республіки або, скажімо, когось було б притягнуто до кримінальної відповідальності за зневагу до Основного Закону. Заради справедливості треба сказати, що в Конституції завжди закріплювалося чимало справедливих, демократичних норм, проте, на жаль, це були скоріше урочисті проголошення, гасла, ніж дійові норми, які б забезпечувалися ефективним механізмом реалізації. Отже, було принижено **юридичне значення** Основного **Закону** насамперед як **правового акта прямої дії**. (Чи не ця традиція, чи не це розуміння можливості вирішення найважливіших питань державного життя позаконституційним, «більшовицьким» шляхом були тими причинами, що зумовили можливість антиконституційного перевороту, який визнала не така вже й маленька частина партійних і державних керівників?).

Друге. Це, безумовно, має бути **самостійний, оригінальний** документ, який при цьому враховував би історичні, національні традиції розвитку України, всі здобутки світової політичної культури. В основу концепції Конституції України, прийнятої Верховною Радою республіки, цілком слушно покладено ідеї суверенності України, її незалежності, ще раз підтверджені прийнятою 24 серпня 1991 року постановою Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України».

Третє. Конституція України бачиться як **документ довготермінової дії** — якщо не на сторіччя, то принаймні на десятиріччя. Прийняття протягом останніх сімдесяти з лишком років п'яти(!) Конституцій республіки (я вже не кажу про нескінченні додатки і зміни) — явище ненормальне, яке може свідчити, зокрема, про нестабільність, нестійкість (а може, про певну нервозність?) політичного режиму та державного життя України. Створити таку Конституцію — справа нелегка. Адже зрозуміло, що стабільність Основного Закону є похідною від стабільності самого державного та суспільного ладу і певного політичного режиму.

Четверте. Основний Закон, на мою думку, має бути максимально стислим за змістом, принаймні вдвоє-втроє коротшим, ніж чинний (нагадаю: прийнятий у 1978 році). У ньому мають бути лише найголовніші, найпринциповіші положення, решту треба регулювати поточними законодавчими актами (що, до речі, має підвищити авторитет галузевого законодавства).

Я не вважаю, що Основний Закон республіки має містити статті про періодичність скликання сесій місцевих Рад, про повноваження Рад обирати постійні комісії, про функції цих комісій та обов'язковість розгляду їхніх рекомендацій, про «тісний» (!) зв'язок місцевих Рад з трудовими колективами і громадськими організаціями» (чим не гасло?) тощо. Усі ці та чимало інших положень Конституції республіки 1978 року цілком можна закріпити у відповідних законах (добре поміркувавши перед цим — чи варто це взагалі робити)...

Порушуючи тему «Конституція України і місцеве самоврядування», треба, думаю, насамперед спробувати осмислити суть і значення Основного Закону республіки взагалі.

П'яте. Конституція — це не програма дій (надто багато програмних ідей і положень закріплено в чинній Конституції республіки), проте, думаю, в цілому цей документ, не формулюючи спеціальних програмних (тим більше ідеологічних) положень, за характером, за суттю має не тільки закріплювати суспільні відносини, які вже склалися, а й бути спрямованим у майбутнє, значною мірою **виходити з відомих політичних цілей суспільства** (скажімо, побудова правової держави і створення громадянського суспільства, розвиток самоврядування тощо). Я не зупиняюся тут на ряді інших, не менш важливих, ідей і положень, таких, як принцип поділу влад, характер економічних відносин тощо. Дещо детальніше зупинюся відповідно до назви статті, на деяких питаннях конституційного регулювання системи місцевого самоврядування — нового інституту в нашій державі і суспільстві.

Проблема системи місцевого самоврядування та її ланок, зокрема місцевих Рад, про які переважно піде мова, перебуває на перехресті кількох важливих, принципово значущих проблем розвитку держави і суспільства. Це розвиток демократії і поділ державної влади; розвиток демократії і правове становище людини і громадянина; розвиток економічної системи; виконавча влада тощо.

Варто, гадаю, спробувати визначити ті вихідні позиції, з яких і треба розглядати проблему. **Перша позиція — економічна детермінованість** розвитку системи місцевого самоврядування. Захоплюючись політичними дискусіями (в яких доводилося чути й «аргументи» на зразок «Ви що — хочете розігнати Ради? Ви проти Радянської влади?») і формально-юридичними формулюваннями (у магічну силу яких ми, юристи, віримо іноді аж занадто), ми, думаю, не завжди звертаємо увагу саме на цей фактор, який я поставив би на перше місце. Він, безумовно, має об'єктивний характер і, якщо хочемо стояти на наукових позиціях, не рахуватися з ним аж ніяк не можна. Уявіть собі, що в республіці — запанували ринкові відносини, плюралізм форм власності тощо. Чи потрібні будуть тоді, скажімо, органи галузевого управління місцевих Рад (в тому вигляді, як сьогодні), такі, як відділи та управління торгівлі, комунального господарства, місцевого транспорту, побутового обслуговування тощо? Адже відповідні функції здійснюватимуть різні асоціації, кооперативи, малі підприємства, приватні особи тощо. І місцеві Ради вже не зможуть керувати ними у звичному для нас розумінні. А відносини з ними будуватимуть переважно на договірній і податковій основах (що, до речі, ми й запропонували закріпити в Законі республіки про місцеві Ради і місцеве самоврядування і з чим законодавець погодився). Що залишиться Радам? Керувати комунальною власністю відповідної території, розвивати комерційну, підприємницьку діяльність, збирати належні їм податки (грубо кажучи, заробляти гроші), самостійно формувати свої бюджетні та позабюджетні фонди і на контрактній основі розвивати інфраструктуру своєї території з метою задоволення потреб населення. Але це вже самоврядні («муніципальні») функції, до здійснення яких майже не потрібно залучати державу, державні органи, за винятком хіба що кредитних відносин та різних дотацій і субсидій, та й то знову ж таки на договірних засадах.

Відразу ж виникає потреба в новому осмисленні політико-правового статусу місцевих Рад з позицій сьогоднішньої політичної дійсності. Це вже проблема політична (нерозривно пов'язана, проте, з правом, оскільки йдеться про конституційне регулювання відповідних відносин). Протягом багатьох років ми звикли вважати місцеві Ради органами державної влади, звідки й усталені ідеологічні уявлення, гасла, поняття «Вся влада — Радам!», «Радянська влада», «Ради — органи державної влади», «Ради — органи народовладдя» **тощо**. Проте поставимо два політичних запитання: а чи були місцеві Ради коли-небудь справжніми, фактичними органами державної влади? Якщо визначати Ради органами державної влади, то до якої саме галузі державної влади (якщо визнавати принцип поділу влад на законодавчу, виконавчу і судову) треба їх віднести? Відповідаючи на перше запитання, насамперед нагадаю, що про належність «Радам «усієї влади» вперше було згадано у відомий усім відрізок історії, у певних політичних гаслах, зміст яких потім послідовно закріплювався в усіх радянських конституціях.

Далі. Осмислюючи з позиції сьогодення пройдений шлях і прагнучи звільнитися від відомих ідеологічних догм і уявлень, не можна не дійти висновку про те, що **справжніми, фактичними органами державної влади** Ради ніколи й не були. Ми знаємо, у кого насправді була вся повнота влади. Проте це не все. Згадавши наведену характеристику «самоврядувальних» функцій місцевих Рад, які аж ніяк не можна охарактеризувати як функції державні, сьогодні ми цілком упевнено можемо сказати, що **місцеві Ради є органами самоврядування.** Я хотів би звернути увагу на те, що Закон про місцеві Ради і місцеве самоврядування визначив **базовий рівень місцевого самоврядування**, яким є сільради, селища міського типу та міста, і що саме Радам цього рівня Закон надає пріоритет в їхньому розвиткові (і щодо ресурсів, і щодо компетенції). Це, думаю, і є зародки майбутнього місцевого самоврядування («сільського» та «міського»), до якого ми маємо дійти і основні принципи якого ми маємо вже сьогодні закріпити в Основному Законі республіки.

Отже, концепція місцевого самоврядування, зокрема майбутнє політико-правове становище місцевих Рад, особливо базового рівня самоврядування, думаю, прояснюється. Проте залишається проблема місцевих Рад обласного й районного рівнів (у тому числі районного в містах). Адже ці ланки важко назвати органами місцевого самоврядування. На мою думку, саме на цих (і, звичайно, на всіх інших) рівнях мають бути створені міцні ланки **державної, виконавчої влади**, а так би мовити, «самоврядні» інтереси сільського і місцевого самоврядування можуть бути забезпечені створенням на обласному і районному рівнях асоціацій. До речі, Закон прямо передбачає: «Сільради, селища, міста з метою більш ефективного здійснення своїх прав та інтересів можуть об'єднуватися в асоціації, інші форми добровільних об'єднань».

Чи означає все сказане, що автор виключає існування будь-яких форм державної влади на місцях? Звичайно ні, держава є державою і без певних державних структур існувати не може. Повернувшись до принципу поділу влад, поставимо запитання: до якої саме галузі влади мають бути віднесені ці державні органи? Відповідаю — до виконавчої. Не розвиваючи тут вичерпно цю ідею, скажу лише, що введення президентської форми правління має бути обов'язково забезпечене створенням вертикальної структури виконавчої влади з верху до низу: Кабінет міністрів, органи, що належать до структур виконавчої влади на місцях (місцева адміністрація). **Це той організаційний стрижень, на якому має триматися держава.** Адже, думаю, неефективність багатьох указів Президента СРСР не в останню чергу пояснюється саме відсутністю органів виконавчої влади на місцях. Звичайно, неможливо поставити стіну між органами виконавчої (державної) влади і ланками системи місцевого самоврядування, та й правове становище системи місцевого самоврядування визначається, врешті-решт, у тій же Конституції та інших законах. Органи виконавчої влади, зокрема, повинні мати повноваження щодо контролю за здійсненням законності в діяльності місцевого самоврядування та інші відповідні повноваження, що характеризують їх саме як органи державної влади. Проте **організаційно** система місцевого самоврядування має бути відокремлена від державних структур — **це різні системи.** (До речі, теорія системного підходу говорить, що один і той же елемент не може бути одночасно елементом двох систем). Якщо ж об'єднати органи місцевого самоврядування із системою державних структур, то вони перестануть бути органами самоврядування.

Я розумію можливу вразливість викладених у цій статті ідей і рекомендацій. Що ж, давайте й далі думати, сперечатися, шукати. Адже створення нової Конституції незалежної Української держави, просування до ринкових відносин, створення і функціонування системи місцевого самоврядування як одного з найважливіших інститутів демократичного розвитку республіки — справа надто серйозна. Її треба осмислити й вирішувати аналітично, науково, аргументовано і, що дуже важливо, без зайвих політичних та ідеологічних емоцій і тим більше без навішування ідеологічних ярликів, як це було зовсім недавно.

Ігор БУТКО,
завідуючий сектором Рад Інституту держави і права АН УРСР, головний консультант групи наукових консультантів Секретаріату Верховної Ради України, доктор юридичних наук, професор.

ОПОВІДЬ ПРО СПРОБУ УКРАЇНУ З ЛЕНІНИМ СХРЕСТИТИ

26 ЖОВТНЯ В КИЄВІ ВІДБУВСЯ УСТАНОВЧИЙ З'ЇЗД СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ (СПУ)

Певно, починаючи розповідь про з'їзд Партії соціального прогресу України (ПСПУ), справедливості заради треба сказати, що його організаторам та делегатам, переважно колишнім членам забороненої Компартії України, було нелегко. І не в тому, що їм довелося, як модно сьогодні говорити, «плуга перти», це, судячи з усього, сьогодні робити не хоче ніхто. Просто перед усім світом ми стоїмо в наслідках «продуктивного і найпершого в світі втілення в життя всесильного, тому що правильного вчення». Причому переважна більшість із нас щосили намагається зберегти пристойний зовнішній вигляд, міркуючи навіть уві сні, де взяти ще хоча б одні штани, сорочку, панчохи, колготки (далі навмисне не заглиблююсь), де і чого б такого з'їсти самому та ще й дітям принести. Тому, мабуть, мав рацію один із делегатів, політв'язень (і такий знайшовся!), коли запротестував проти обслуговування делегатів «м'ясом посольським». «Я їм морську капусту з магазину. Люди її теж їдять, бо більше нічого нема, то треба було й делегатам запропонувати. Яку партію ми створюємо?!» — волав він під кінець роботи до майбутніх «партайгеносе»...

— Ми йдемо над прірвою тісною купкою (далі за текстом Леніна з «Що робити?»)..., — відповів голова створеного 18 вересня цього року оргкомітету майбутньої партії народний депутат України Олександр Мороз на початку з'їзду в звітній доповіді, певно, передбачаючи подібні запитання. Правда, у Леніна далі йдеться про вороже оточення, тому Олександр Олександрович зробив застереження: ми, мовляв, оточені не ворогами, а опонентами, але жити й діяти запропонував за Іллічем, з'єднуючи його вікопомні настанови із сьогоднішньою українською дійсністю. «Свій Ілліч», ще один з фундаторів ідеї ПСПУ, народний депутат СРСР, поет Борис Олійник через хворобу участі в роботі з'їзду не брав.

— Це не та партія, про яку я говорив на сесії парламенту 24 серпня 1991 року, бо тоді була інша ситуація, і мова йшла про забезпечення автономізації Компартії України від структур КПРС. І я говорив тоді, що коли за цю справу не візьметься наш ЦК, то таке право залишаю за собою. Далі була заборонена КПУ, і ми відтворюємо її на зовсім іншій принциповій основі і з іншими завданнями. Це не альтернатива КПУ, бо не може бути альтернативи тому, чого нема. Нова партія — не правонаступниця Компартії і буде розумнішою, ніж дехто сподівається.

Ось на це ми (у всякому разі, особисто я) справді сподіваємося. Бо варто багато в чому підтримати тих рядових комуністів, яких зрадило власне високе керівництво, за їхніми спинами в'їхавши в свій «комунізм» на чорних «Волгах». «Ми програли, бо нами керували дурні»,— заявив в одному з передз'їздівських інтерв'ю сам О. Мороз. Повторили доленосну цю думку й багато делегатів, але залишається вона актуальною й досі. І не тільки щодо нової партії, а й до всіх інших. Бо цілком справедливе тривіальне запитання: а хто ж тих дурнів (які в матеріальному плані виявилися далеко не такими) обирав? У країні злиднів важко бути чесним, тому повторення історії цілком можливе у вигляді ще моторошнішого фарсу в будь-якій партії, яка одноосібно (не дай Боже!!!) знову прийде до влади...

А саме влада — мета будь-якої партії. Не виняток і ПСПУ, яка на з'їзді здобула назву — Соціалістична партія України (СПУ). Із звітної доповіді оргкомітету стало зрозуміло, що йти на державний Олімп СПУ збирається конституційно, парламентським шляхом, а отже, шарикових і броньовики справді-таки відправлено в єдине законне місце — на звалище історії. Та й О. Мороз, здається, на броньовик не полізе, хоча й обрали його головою СПУ.

А взагалі з'їзд був цікавим своїми, на щастя, вже напівзабутими «мелодіями дитинства» нашої країни. На сцені — погруддя В. Леніна, а на столах президії нове гасло «За соціальну справедливість, демократію, соціалізм». У залі — мова про незалежну Україну, а на сцені — прапори СРСР і УРСР (червоно-синій). «Політичним нафталіном» віяло і від звітної доповіді, і від виступів під час обговорення її та програмних документів, хоча й говорили зовсім про інші речі. Наприклад, про те, що визначальним у сучасній політиці є Акт проголошення незалежності України і СПУ прагнутиме будувати саме таку Україну. Але... в складі Союзу Суверенних Держав, щоб, мовляв, остаточно зв'язки не розірвалися. Про розвиток усіх форм власності, підприємництва, підтримку фермерства, але проти «тіні буржуазно-поміщицької України». Про захист інтересів усіх, хто живе результатами своєї праці, але проти «експлуататорів, які визискуватимуть народ і наживатимуться за його рахунок». Інколи хотілося вигукнути: та давайте, врешті-решт, визнаємо забуту Марксом — Енгельсом — Леніним — Сталіним — Брежнєвим інтелектуальну власність і суто розумову працю! Ту, яка безпосередньо не виготовляє серпи і молоти, але народила колись саму їхню ідею і дала можливість, наприклад, Генрі Форду створити «праотця» отих чорних «Волг», від яких ніхто б із нас не відмовився. Я — теж проти експлуататорів, але віддав би останню власну копійку тому, хто організував би наше життя так, щоб копійка та повернулася карбованцем мені, а йому, згідно з внеском в суспільну справу, — червінцем. Рівні в злиднях — це ми вже проходили і проходимо, на жаль, до сьогодні. Адже сказав у своєму звіті О. Мороз, що коли розумно організувати перехід до ринку, то на Україні безробіття нам не загрожує ще років з п'ятдесят. І тут я з ним згодний: навіть на те, щоб прибрати бруд з наших вулиць, піде не менше часу. Хіба ні?

Страшенна мішанина, еклектика світоглядних засад з'їзду була викликана, як на мене, прямим звертанням тільки до тієї моделі соціалізму, яку планував В. Ленін. Про це говорилося відверто: СПУ — не матеріальна правонаступниця КПУ, а спадкоємиця ідей очищеного від перегинів марксизму-ленінізму, який треба «пересадити» на український грунт.

О. Мороз та дехто з промовців, правда, говорили, про наслідування ідей світової соціал-демократії, та їхні слова потонули в необільшовицькому хорі більшості делегатів і в теоретичних «промахах» самих фундаторів. Той же О. Мороз, наприклад, наголошуючи на конституційності діяльності СПУ, сказав, що має вона бути... чимось середнім між парламентською і авангардною партіями. І вже зовсім нічим крити пропозиції деяких делегатів віддати до суду (не тільки морального) «за зраду ідей Сталіна, Брежнєва, Горбачова (делегат Зелінський з Полтави: «Продав вас, продасть й інших»), керівництво нинішньої Верховної Ради України, накласти вето на всі рішення і закони парламенту, які ведуть наступ на соціалізм» (І. Кукурудза з Черкас). Чому не здобули ніякої оцінки такі заяви-образи Президента Союзу, до якого прагнуть делегати, або парламенту, депутати якого — члени робочої президії з'їзду СПУ О. Мороз, В. Тризна, М. Залудяк, який, до речі, ще й член Президії Верховної Ради України? І хіба конституційна відповідь О. Мороза журналісту «Кози» В. Долганову і мені: «Вам, певно, легше поставити такі запитання, ніж мені відповісти...».

Ідеологічно-теоретичні суперечності — від тез більшовиків і марксистів до лівих соціал-демократів сучасності, — як на мене, з самого початку заклали в структурний механізм нової партії «міну уповільненої дії», можливість організаційно-світоглядного розколу. Якщо можна серйозно говорити про комуністичний рух України, то з виникненням СПУ розкол у ньому вже стався. На з'їзді не було жодного з представників колишнього верхнього ешелону партократії (виняток — хіба що присутність І. Мусієнка, народного депутата України, колишнього завідуючого ідеологічним відділом ЦК КПУ). Від колишніх «вождів» відмежувалися рішуче, бо, як заявив один із делегатів, делегати з'їзду — це колишні рядові комуністи, які були «гнойовою масою для діяльності керівників». А делегат А. Гарбуз із Сум взагалі запропонував судити тих партбосів, які були при «владі» останніх двадцять років.

Можливий, на мій погляд, розкол між більш поміркованою й об'єктивною групою О. Мороза і нинішніми марксистами-ортодоксами СПУ, які виступили з окремим зверненням до делегатів. Можливе й регіональне «брунькування» або відхід частини членів СПУ і повернення їх до лав КПУ, якщо з неї знімуть заборону. Принцип демократичного централізму, від якого СПУ (як, до речі, й багато інших нових партій, тільки у зміненому вигляді) не відмовилася, навряд чи порятує.

Чи є щось позитивне в новій партії? Як це не дивно здається після всього сказаного вище, позитивним є сам факт її виникнення. Цього вимагають і демократія, і політичний плюралізм, і наявність людей, які вірять у марксизм-ленінізм. Як би не «сичали» опоненти СПУ, але Вольтер мав рацію: «Я не поділяю ваших поглядів, але віддам життя за те, щоб ви могли їх висловити». Конституційна діяльність СПУ та інших партій — це наріжний камінь демократії і правової держави. Крім того, СПУ оголосила себе партією соціального захисту трудящих. А хто може заперечити, що в наших специфічних, нерідко жовто-синіх, але по суті необільшовицьких підходах («до основанья, а затем...») до впровадження ринку величезна кількість людей скотиться прямо за межу виживання, і комусь треба рішуче стримувати «неорокфеллерів по-українськи» і тих, хто на них спиратиметься в інших партіях. Я особисто, наприклад, не хочу пересідати з «червоних» злиднів у злидні будь-якого іншого кольору. А ви?

Є в СПУ й інші позитивні моменти: заклик до толерантного ставлення до інших партій, до відмови від принципу «око за око», до розуміння проблем російськомовного населення. О. Мороз сказав: «Не повинно бути монополії на любов до України з боку тільки нових партій і рухів». Розумна пропозиція відмовитися від антикомунізму як платформи побудови нової України, бо не тільки він, а й будь-який інший «анти» не є будівельним матеріалом для здорового суспільства. Обома руками можна і треба підтримати майбутню боротьбу СПУ проти комерціалізації культури, за відмову від утримання власного привілейованого апарату і «мертвих душ». До речі, з повідомлень мандатної комісії з'ясувалося, що майже 60 тисяч співчуваючих послали на з'їзд 321 делегата. Прибуло 286 чоловік з КрАРСР і майже всіх областей України. Десь «поділася» запорізька делегація, і зовсім нікого не прислала Тернопільщина. Серед делегатів 44 робітники, 30 селян, 212 інтелігентів і службовців (чи не колишній це аппарат?), 25 жінок, 42 чоловіки молоді, віком до 35 років. Молодь, здається, ще одне слабке місце СПУ: навіть ті з молодих, хто прибув на з'їзд, згоди між собою не дійшли, а без молодого поповнення сивочуба партія приречена на природне «вимирання».

Чи треба лякатися цієї ще однієї спроби «схрещення» української ідеї з ленінізмом саме тоді, коли Україна робить ще одну спробу побудови власної державності? Якщо пригадати аналогічну ситуацію 20-х років та її результат, то підстави для роздумів є. Але ось думка запрошеного на установчий з'їзд СПУ голови Руху, народного депутата України І. Драча:

— Коли пригадати, що були реальні українські комуністи-ленінці, я маю на увазі, наприклад, Скрипника й Хвильового, то ідеологія соціалізму, ленінізму, незважаючи на привнесений характер, стала певною органікою українського суспільства. І навіть розстріляне згодом українське відродження без внеску цих діячів не могло б відбутися. Сьогодні ж «забави» з ленінізмом у такий спосіб мають вигляд дещо трагікомічний, щоб не сказати інші слова. Я не думаю, що сьогодні можна здійснювати пошуки соціалізму за Леніним. Треба шукати інші шляхи, можливо, шведський, швейцарський. Треба допомогти Володимиру Іллічу іншими класиками, бо базуватися тільки на ньому і вірити, що зерна ленінізму проростуть на українському грунті, мені здається трохи дивним і нереальним.

Попри всі численні заперечення із залу більшість делегатів усе-таки надала слово І. Драчу, і той, по-перше, застеріг партійців від монопольного використання слова «товариш», бо етимологічно воно означає тільки колегу в торгівлі товарами. По-друге, побажав СПУ бути партією не авангардною, а нормальною. По-третє, нагадав, що президент УНР М. Грушевський теж був соціалістом і що СПУ треба дійсно стати партією захисту трудящих, і тоді ніхто не відмовиться сісти з нею за «круглий стіл».

Отже, є нова партія, прийнято програмні документи, готується програма, СПУ підтримає референдум 1 грудня (з однією умовою, щоб було друге запитання «Чи не бажаєте ви жити в Союзі суверенних держав?»), виступить за незалежність й одного з претендентів, у президенти (за кого, невідомо). Мені ж тільки хочеться нагадати новим партійцям одну дзен-буддистську притчу про людину, яка жила собі і щодня бачила, що гори — це гори, що море — це море, а дерева — це дерева. Потім людина закрилася на 20 років у буддистському монастирі і зайнялася самоспогляданням, вийшла «на свободу» і побачила те ж саме. Але побачила мудріше.

СПУ не треба нікуди закриватися, а просто проаналізувати методом самоспоглядання і глянути на весь комуністичний відтинок часу та дійсність України пильніше і мудріше. І все стане зрозумілішим. Тільки за такої умови, як на мене, справдяться слова одного з учасників розробки партійних документів В. Кизими: «Пропадет наш труд не даром...».

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ

«ПРО АЛЬТЕРНАТИВ (ТРУДОВУ) СЛУЖБУ

Цей Закон визначає організаційно-правові основи альтернативної (трудової) служби[1] на Україні і спрямований на реалізацію гарантованої Конституцією Української РСР свободи совісті.

РОЗДІЛ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Альтернативна служба є державною службою поза Збройними Силами чи іншими військовими формуваннями, що запроваджується замість дійсної строкової військової служби.

Стаття 2. Альтернативну службу проходять у мирний час громадяни України призовного віку, релігійні переконання яких перешкоджають проходженню дійсної строкової військової служби.

Стаття 3. Громадяни, які проходять альтернативну службу, користуються всіма соціально-економічними, політичними та особистими правами і свободами, виконують обов'язки громадян, передбачені Конституцією України та іншими законодавчими актами, за винятками, встановленими цим Законом.

Стаття 4. Не підлягають направленню на альтернативну службу громадяни:

а) які звільнені відповідно до чинного законодавства від призову на дійсну строкову військову службу;

б) яким надано відстрочку від призову на дійсну строкову військову службу (на строк дії відстрочки).

Стаття 5. Альтернативну службу громадяни проходять на державних підприємствах, в установах, організаціях[2] у сфері охорони здоров'я, соціального забезпечення, житлово-комунального і сільського господарства, а також охорони навколишнього середовища.

Стаття 6. Строк альтернативної служби перевищує строк дійсної строкової військової служби в півтора раза і зараховується до загального трудового стажу, а також до безперервного стажу і стажу роботи за спеціальністю при умові, якщо громадянин не пізніше тримісячного строку після звільнення від альтернативної служби стане до роботи.

[1] Надалі — альтернативна служба.
[2] Надалі — підприємства.

Стаття 7. Для вирішення питань проходження альтернативної служби утворюються комісії у справах альтернативної служби при Раді Міністрів Кримської АРСР, виконавчих комітетах обласних, міських (міст республіканського підпорядкування) Рад народних депутатів, а в разі необхідності при виконавчих комітетах районних і міських Рад народних депутатів.

Компетенція, склад і порядок діяльності цих комісій визначаються положенням, затверджуваним Президією Верховної Ради України.

РОЗДІЛ II
ПОРЯДОК НАПРАВЛЕННЯ НА АЛЬТЕРНАТИВНУ СЛУЖБУ

Стаття 8. Для проходження альтернативної служби громадяни, зазначені в статті 2 цього Закону, під час приписки до призовної дільниці, але не пізніше шести місяців до призову на дійсну строкову військову службу, особисто подають до відповідної комісії у справах альтернативної служби і в копії — до військового комісаріату за місцем їх постійного проживання мотивовану письмову заяву та клопотання релігійної громади.

Заяви, подані з порушенням цього порядку, розгляду не підлягають.

Стаття 9. Комісія у справах альтернативної служби приймає заяву про направлення на альтернативну службу й видає заявникові довідку про одержання цієї заяви із зазначенням строку його явки на засідання комісії.

Стаття 10. Заява про направлення на альтернативну службу розглядається комісією у справах альтернативної служби протягом двох місяців з дня її надходження в присутності громадянина.

Для явки на комісію громадянин звільняється від роботи із збереженням середнього заробітку.

У разі неявки громадянина на засідання комісії у справах альтернативної служби без поважних причин заява не розглядається, про що письмово повідомляється заявник і військовий комісаріат за місцем його постійного проживання.

Повторна заява комісією не розглядається.

Стаття 11. За результатами розгляду заяви комісія у справах альтернативної служби приймає рішення про направлення громадянина на альтернативну службу чи про відмову в такому направленні. Копія рішення із зазначенням дати видачі вручається заявникові і надсилається до військового комісаріату за місцем його постійного проживання.

Направлення для проходження альтернативної служби вручається громадянину під розписку після проходження призовної комісії за умови визнання його придатним до військової служби і відсутності підстав для відстрочки чи звільнення від призову.

Стаття 12. Рішення комісії у справах альтернативної служби про відмову в направленні на альтернативну службу може бути оскаржено громадянином до народного суду в порядку, встановленому для оскарження неправомірних дій органів державного управління і службових осіб, що ущемляють права громадян.

У разі відмови громадянину в направленні на альтернативну службу не допускається прийняття та розгляд комісією у справах альтернативної служби повторної заяви з цього приводу.

РОЗДІЛ III
ПРОХОДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ СЛУЖБИ

Стаття 13. Громадяни проходять альтернативну службу, як правило, в межах населеного пункту за місцем проживання або в місцевості, звідки вони мають можливість щоденно повертатися до місця постійного проживання.

Місце проходження альтернативної служби визначається комісією у справах альтернативної служби.

Стаття 14. Для проходження альтернативної служби громадянин зобов'язаний з'явитися у зазначені в направленні місце і строк.

У разі неявки громадянина без поважних причин для проходження альтернативної служби комісія у справах альтернативної служби скасовує попереднє рішення, про що протягом 3 днів письмово повідомляє громадянина та військовий комісаріат. Це рішення комісії може бути оскаржено громадянином до народного суду в установленому статтею 12 цього Закону порядку.

Стаття 15. Власник підприємства або уповноважений ним орган, куди направлено громадянина для проходження альтернативної служби, в 3-денний строк зобов'язаний забезпечити його вказаною в направленні або рівноцінною роботою.

Стаття 16. Трудові відносини між громадянином, який проходить альтернативну службу, та підприємством визначаються строковим трудовим договором і регулюються чинним законодавством України про працю, за винятками, передбаченими цим Законом.

Трудовий договір, укладений між громадянином і власником підприємства або уповноваженим ним органом, не може бути достроково розірваний з ініціативи будь-якої із сторін.

Громадянин, який проходить альтернативну службу, не може призначатися на керівну посаду.

Стаття 17. Строк альтернативної служби обчислюється календарно — в місяцях та днях і починається з дня, вказаного в направленні.

До строку альтернативної служби не зараховуються дні невиходу на роботу без поважних причин і перебування під адміністративним арештом. При цьому строк, на який укладено трудовий договір, продовжується на кількість невідпрацьованих днів.

Стаття 18. Професійна підготовка та перепідготовка громадян при проходженні альтернативної служби провадиться індивідуально безпосередньо на підприємстві.

Стаття 19. Якщо громадянин проходить альтернативну службу в місцевості, звідки він не має можливості щоденно повертатися до місця постійного проживання, власник підприємства або уповноважений ним орган зобов'язаний надати йому безплатно гуртожиток або інше тимчасове житло.

За громадянином, який проходить альтернативну службу, ... на житл... займав ... службу, ... на одер... стійним ... роботи.

Статт... ходжен... служби ... во зве... спра... би з к... ни місц... тернати... строков... неї для... строков...

Статт... ції під... дянин ... тивну с... уповнов... зобов'яз... мит ... вах ...

Статт... ходжен... служби ... Законо... чими а... ложенн... нізації ... тернати... джуван... рів Укр...

РО...

А. ...

Стат... служба... кінчен... договор... рішенн... альтер...

Стат... лягают... ненню ... служби...

а) меди... неприд... ров'я ... ходжен...

Коментар Комісії у справах молоді

Верховна Рада України розглянула і схвалила у першому читанні проект Закону України «Про альтернативну (трудову) службу», внесений Кабінетом міністрів України. Використовуючи можливість звернутися до широкого читацького загалу газети, хочу за дорученням Комісії Верховної Ради України у справах молоді висловити позицію Комісії щодо запропонованого проекту і ознайомити з нашими головними висновками та зауваженнями.

Чому нам так потрібен цей закон? Відсутність організаційного та правового забезпечення можливості кожної людини відмовитися нести військову службу з релігійних чи інших міркувань свідчить, що наша країна не гарантувала у повному обсязі права та свободи людини і, в першу чергу, — право свободи совісті. Комісія у правах людини ООН у резолюції від 10 березня 1987 року звернулася до всіх держав із закликом визнати, що відмова від служби в армії з міркувань совісті повинна розглядатися як законне здійснення права на свободу думки, совісті та релігії.

На Паризькій нараді «Конференції по людському виміру», що проходила у травні 1989 року, держави-учасниці зобов'язалися законодавчо і організаційно забезпечувати можливість проходження альтернативної служби, яка б мала цивільний характер. Аналогічні вимоги містяться і в Підсумкових документах Віденської зустрічі з безпеки та співробітництва в Європі, що були підписані у січні 1989 року.

В Україні, яка є членом ООН, до сьогоднішнього дня альтернативи військовій службі не існує. Таким чином, ми відстаємо від світової практики розвитку гарантій прав і свобод людини. Не виконуємо також і норми власної Декларації. Тому прийняття Закону про альтернативну службу є, безумовно, необхідним і обов'язковим, якщо ми стали на шлях побудови цивілізованої, демократичної, правової держави.

Що стосується змісту цього закону, то він, передусім, мусить захищати від насильства світогляд та переконання людини і не може використовуватися як знаряддя перерозподілу трудових ресурсів і сприяння розвитку певних галузей виробництва або ж регулювати чисельність призивного контингенту. Ці питання можуть і повинні бути враховані у Законі про проходження громадянами України строкової військової служби, в інших нормативних документах.

Принципово важливо, щоб альтернативна служба не розглядалася як своєрідне покарання працею за негативне ставлення людини до військової служби, не реалізовувалася як трудова повинність і не мала ознак трудової армії. Разом з тим, ми виходимо з принципу, що він повинен мати чітко визначені і добре продумані норми, які б не дозволяли використати цей законодавчий акт особам, які намагаються уникнути виконання своїх громадянських обов'язків щодо захисту Батьківщини.

Альтернативна служба не повинна бути і менш обтяжливою, ніж дійсна військова. Ті обмеження та ризик, яких об'єктивно зазнають військовослужбовці, необхідно компенсувати більш тривалим строком проходження альтернативної служби та іншими факторами.

На думку Комісії, ці принципові положення в основному враховані при підготовці запропонованого законопроекту.

Разом з тим, на наш погляд, ряд суттєвих питань у Законі не відображено.

Зокрема, представлений Закон штучно обмежує лише релігійними переконаннями підстави, за якими громадянину надається право на альтернативну службу. Як відомо, європейські країни, які мають інститут «альтернативної служби», посилаються не тільки на релігійні, але й на філософські, моральні, етичні та інші переконання. Впевнені, що за таким принципом має будуватися і наш Закон.

Реальною може бути й ситуація, коли той, хто вже пройшов строкову військову службу, але залишається військовозобов'язаним, не бажає проходити військові збори, бо змінив свої переконання. Автори проекту, на жаль, не передбачили для таких громадян можливості проходження альтернативної служби. Подібні випадки Закон мусить регулювати.

На наш погляд, потрібно посилити правові гарантії, які б не дозволяли перетворити альтернативну службу у примусову працю. У ст. 5 Закону потрібно було б більш чітко визначити соціальну спрямованість і громадську значимість робіт, що повинні виконувати особи, які проходять альтернативну службу, і, по можливості, з врахуванням їх професії, кваліфікації та спеціальності. Їх праця не може бути пов'язана зі шкодою здоров'ю.

Очевидно, можна було б передбачити і скорочений термін альтернативної служби для громадян з вищою освітою, а також можливість дострокового звільнення зі служби осіб, які найбільш сумлінно працюють, як стимул до ефективної праці.

Вважаємо, що громадяни, які проходять альтернативну службу, можуть працювати не тільки на державних підприємствах та установах, але й в благодійних та інших організаціях, окрім приватних. І це також повинно бути відображено у Законі.

Окремо слід обумовити можливість використання таких громадян за рішенням уряду республіки або обласних комісій для ліквідації наслідків аварій, їх призову на строк до 6 місяців для виконання зазначених робіт після проходження альтернативної служби.

Необхідно передбачити відповідальність осіб, які ухиляються від проходження альтернативної служби. Важко пого... дитись ... проект ... призов... ву слу... шують ... вико... адмі... яких ... погляд... чи...

Нам ... практ... яких ... альтер... чується ... ної пл... новлен... жені ... товува... міністр... забезп... служб... вісти ... ти ко... структ...

У пр... вано ... ханіз... тивної ... доопр... за до... ліканс... відве... терна... націо... рівні ... можли... ції.

Від... праці ... ціоло... галос...

ЗАКОН УКРАЇНИ

АЛЬТЕРНАТИВНУ
ДОВУ) СЛУЖБУ»

Заява про на-
альтернативну
дається комі-
альтернатив-
протягом двох мі-
її надходження
громадянина.
на комісію гро-
няється від ро-
еженням серед-
ку.
вки громадяни-
ння комісії у
ернативної слу-
жних причин за-
дається, про
повідомляється
йськовий коміса-
ем його постій-
ння.
заява комісією
ться.
За результата-
заяви комісія у
ернативної слу-
рішення про
громадянина на
у службу чи
такому направ-
рішення із за-
ти видачі вру-
никові і надси-
йськового ко-
місцем його по-
ивання.
ня для проход-
нативної служ-
громадянину
після проход-
вної комісії за
ння його при-
йськової служби
підстав для від-
звільнення від
Рішення комі-
альтернативної
дмову в направ-
тернативну слу-
бути оскаржено
до народного
встановлено-
ження неправо-
рганів держав-
ння і службових

осіб, що ущемляють права громадян.

У разі відмови громадянину в направленні на альтернативну службу не допускається прийняття та розгляд комісією у справах альтернативної служби повторної заяви з цього приводу.

РОЗДІЛ III
ПРОХОДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ СЛУЖБИ

Стаття 13. Громадяни проходять альтернативну службу, як правило, в межах населеного пункту за місцем проживання або в місцевості, звідки вони мають можливість щоденно повертатися до місця постійного проживання.

Місце проходження альтернативної служби визначається комісією у справах альтернативної служби.

Стаття 14. Для проходження альтернативної служби громадянин зобов'язаний з'явитися у зазначені в направленні місце і строк.

У разі неявки громадянина без поважних причин для проходження альтернативної служби комісія у справах альтернативної служби скасовує попереднє рішення, про що протягом 3 днів письмово повідомляє громадянина та військовий комісаріат. Це рішення комісії може бути оскаржено громадянином до народного суду в установленому статтею 12 цього Закону порядку.

Стаття 15. Власник підприємства або уповноважений ним орган, куди направлено громадянина для проходження альтернативної служби, в 3-денний строк зобов'язаний забезпечити його вказаною в направленні або рівноцінною роботою.

Стаття 16. Трудові відносини між громадянином, який проходить альтернативну службу, та підприємством визначаються строковим трудовим договором і регулюються чинним законодавством України про працю, за винятками, передбаченими цим Законом.

Трудовий договір, укладений між громадянином і власником підприємства або уповноваженим ним органом, не може бути достроково розірваний з ініціативи будь-якої із сторін.

Громадянин, який проходить альтернативну службу, не може призначатися на керівну посаду.

Стаття 17. Строк альтернативної служби обчислюється календарно — в місяцях та днях і починається з дня, вказаного в направленні.

До строку альтернативної служби не зараховуються дні невиходу на роботу без поважних причин і перебування під адміністративним арештом. При цьому строк, на який укладено трудовий договір, продовжується на кількість невідпрацьованих днів.

Стаття 18. Професійна підготовка та перепідготовка громадян при проходженні альтернативної служби провадиться індивідуально безпосередньо на підприємстві.

Стаття 19. Якщо громадянин проходить альтернативну службу в місцевості, звідки він не має можливості щоденно повертатися до місця постійного проживання, власник підприємства або уповноважений ним орган зобов'язаний надати йому безплатно гуртожиток або інше тимчасове житло.

За громадянином, який проходить альтернативну службу, зберігається право на житлову площу, яку він займав до направлення на службу, а також черговість на одержання житла за постійним місцем проживання і роботи.

Стаття 20. Під час проходження альтернативної служби громадянин має право звер[illegible]тися до [illegible]місії у спра[illegible] [illegible]льтерна[illegible]ої служби з клопотанням щодо зміни місця проходження альтернативної служби або дострокового звільнення від неї для призову на дійсну строкову військову службу.

Стаття 21. У разі ліквідації підприємства, де громадянин проходить альтернативну службу, власник або уповноважений ним орган зобов'язаний негайно повідомит[illegible] [illegible] це комі[illegible] [illegible] справах [illegible]льтернативно[illegible] служби.

Стаття 22. Порядок проходження альтернативної служби визначається цим Законом, іншими законодавчими актами України і Положенням про порядок організації та проходження альтернативної служби, затверджуваним Кабінетом міністрів України.

РОЗДІЛ IV
[illegible]РИПИН[illegible]ЧЯ А[illegible]ЕРНА[illegible]НОЇ СЛУЖБИ

Стаття 23. Альтернативна служба припиняється по закінченні строку трудового договору або достроково за рішенням комісії у справах альтернативної служби.

Стаття 24. Громадяни підлягають достроковому звільненню від альтернативної служби у разі:

а) [illegible]знання [illegible] органами меди[illegible]оціально[illegible] [illegible]спертизи непридатними за станом здоров'я для подальшого проходження служби;

б) призову на дійсну строкову військову службу за їх власним бажанням;

в) одержання згідно з пунктом «б» статті 4 цього Закону права на відстрочку за сімейними обставинами;

г) засудження до позбавлення волі.

Стаття 25. У разі порушення трудової дисципліни, що згідно з чинним законодавством України про працю є підставою для розірвання трудового договору з ініціативи власника підприємства або уповноваженого ним органу, власник підприємства або уповноважений ним орган може звернутися до комісії у справах альтернативної служби з пропозицією про дострокове припинення альтернативної служби.

Комісія в справах альтернативної служби в 10-денний строк розглядає цю пропозицію і при наявності достатніх підстав може достроково звільнити громадянина від альтернативної служби, повідомивши про це протягом 3 днів військовий комісаріат за місцем його постійного проживання. Рішення комісії може бути оскаржено громадянином до народного суду в установленому статтею 12 цього Закону порядку.

Стаття 26. Рішення про дострокове звільнення громадянина від альтернативної служби обов'язкове для власника підприємства або уповноваженого ним органу і є підставою для розірвання строкового трудового договору.

Стаття 27. У разі призову на дійсну строкову військову службу громадянина, достроково звільненого від альтернативної служби за підставами, передбаченими статтею 23 та пунктом «б» статті 24 цього Закону, строк альтернативної служби не зараховується до строку військової служби.

Стаття 28. Громадяни після звільнення від альтернативної служби протягом 3 днів зобов'язані стати на облік у військовому комісаріаті за місцем постійного проживання.

Стаття 29. Громадяни, які пройшли альтернативну службу, не підлягають призову на учбові збори без їх згоди.

НАШ ПРИНЦ

Під час зустрічей у Криму й на Одещ нених, що не було навіть хвилини для пе українського парламенту Леоніда Кравч запитували про перспективу воєнної роз ви. Причому робітники, селяни, студент лися цими питаннями більше, ніж самі ві

Воєнну програму Голова Верховної Ради України викладав по-військовому чітко і ясно. Ми не тягнемося, казав Леонід Макарович, до ядерної кнопки і ракетних шахт, хоч Україна — третя за силою ядерна держава в колишньому Союзі. Ми керуємося принципом розумної достатності і не збираємося створювати свою армію з усіма видами озброєння.

Наша концепція полягає в тому, що військово-стратегічні сили спільні для всіх республік і керуються загальним єдиним командуванням. Зберігається міністерство оборони, генеральний штаб, які вирішують питання колективної безпеки. Ми претендуємо тільки на те, щоб знати, що робиться на нашій території і брати участь у всіх рішеннях, але не керувати і не командувати цими силами. Україна виступає за повну ліквідацію ядерної зброї.

Ми це
мемо. Бу
позицію
перегово
для цьог
нішні мо
трибуну.
страждал
біди, має
постанов
акції.
Я, про
чук, про
чи в Ка
Об'єднан
них Шта
ції. Підт
жую, що
на цій п
її всіма
її право
України,
— зарад
в світі.
Розмо
аудиторі
вич докл
принцип
ті. Він ви

ЗА

Про внесення змін до ст Кримінального кодексу Укра

Верховна Рада України **постановляє:**

Викласти статтю 66 Кримінального кодексу Української РСР в такій редакції:

«Стаття 66. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової і національної приналежності чи ставлення до релігії

Умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі й ненависті, на приниження національної честі і гідності, чи образа почуттів громадян у зв'язку з релігійними переконаннями, а так само пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих переваг громадян залежно від їх расової чи національної прина-

лежності
лігії —
караю
волі на
або штра
двох тис
Ті ж д
ством,
ми, а та
бовою ос
караю
волі на
або штра
п'яти тис
Дії, пе
першою
ті, які б
осіб або
людей ч
ки, —
караю
волі на
ків».

Голова Верхов

м. Київ, 12 вересня 1991 року

...ентар Комісії у справах молоді

своєрідне пока-
за негативне
нни до військо-
е реалізовувала-
повинність і не
трудової армії.
ми виходимо з
він повинен ма-
значені і добре
рми, які б не до-
стати цей за-
кт особам, які
никнути виконан-
адянських обо-
захисту Батьків-

на служба не по-
менш обтяжли-
сна військова. Ті
ризик, яких об-
ають військово-
обхідно компен-
тривалим стро-
ння альтернатив-
іншими факто-

Комісії, ці прин-
ення в основно-
при підготовці
ого законопроек-

на наш погляд,
питань у Законі
но.
редставлений За-
бмежує лише ре-

лігійними переконаннями підстави, за якими громадянину надається право на альтернативну службу. Як відомо, європейські країни, які мають інститут «альтернативної служби», посилаються не тільки на релігійні, але й на філософські, моральні, етичні та інші переконання. Впевнені, що за таким принципом має будуватися і наш Закон.

Реальною може бути й ситуація, коли той, хто вже пройшов строкову військову службу, але залишається військовозобов'язаним, не бажає проходити військові збори, бо змінив свої переконання. Автори проекту, на жаль, не передбачили для таких громадян можливості проходження альтернативної служби. Подібні випадки Закон мусить регулювати.

На наш погляд, потрібно посилити правові гарантії, які б не дозволяли перетворити альтернативну службу у примусову працю. У ст. 5 Закону потрібно було б більш чітко визначити соціальну спрямованість і громадську значимість робіт, що повинні виконувати особи, які проходять альтернативну службу, і, по можливості, з врахуванням їх професії, кваліфікації та спеціальності. Їх праця не може бути пов'язана зі шкодою здоров'я.

Очевидно, можна було б передбачити і скорочений термін альтернативної служби для громадян з вищою освітою, а також можливість дострокового звільнення зі служби осіб, які найбільш сумлінно працюють, як стимул до ефективної праці.

Вважаємо, що громадяни, які проходять альтернативну службу, можуть працювати не тільки на державних підприємствах та установах, але й в благодійних та інших організаціях, окрім приватних. І це також повинно бути відображено у Законі.

Окремо слід обумовити можливість використання таких громадян за рішенням уряду республіки або обласних комісій для ліквідації наслідків аварій, їх призову на строк до 6 місяців для виконання зазначених робіт після проходження альтернативної служби.

Необхідно передбачити відповідальність осіб, які ухиляються від проходження альтернативної служби. Важко погодитись із запропонованою у проекті Закону можливістю призову на строкову військову службу громадян, які порушують трудову дисципліну, не виконують укладених угод з адміністрацією підприємств, на яких вони працюють. На наш погляд, така норма протирічить логіці цього Закону.

Нам здається корисною практика західних країн, в яких особам, що проходять альтернативну службу, виплачується 85 процентів заробітної плати, але не нижче встановленого мінімуму. Заощаджені кошти могли б використовуватися на утримання адміністративних структур, які забезпечують альтернативну службу, і, таким чином, відповісти на запитання — де брати кошти на утримання нової структури.

У проекті Закону запропоновано не зовсім досконалий механізм організації альтернативної служби, і він потребує доопрацювання. Ми вважали б за доцільне утворити республіканський орган, який відповідав би за організацію альтернативної служби, координацію структур на обласному рівні і сприяв би розв'язанню можливих конфліктних ситуацій.

Відомо, що Міністерство праці України проводило соціологічні дослідження, намагалося передбачити можливі наслідки прийняття цього Закону. Уряд повинен подати Верховній Раді України офіційну інформацію про прогнози та заходи, спрямовані на уникнення небажаних наслідків, а також уточнений кошторис витрат, пов'язаних з введенням в дію цього Закону.

Зараз Комісія у справах молоді разом з комісіями у правах людини, з питань оборони та державної безпеки узагальнює внесені доповнення та пропозиції і готує законопроект для розгляду у другому читанні на засіданні Верховної Ради України.

Користуючись нагодою, прошу читачів газети, громадські об'єднання і організації, релігійні громади взяти участь у розробці Закону, що створить нові гарантії реалізації права на свободу совісті, релігійних та інших переконань для всіх громадян України.

Ваші пропозиції та зауваження чекаємо за адресою: **252196, м. Київ-196, площа Л. Українки, 1. Комісія Верховної Ради України у справах молоді.**

Анатолій МАТВІЄНКО,
голова Комісії Верховної Ради України у справах молоді.

СВОБОДА І

ТАКУ ДОЛЮ ВИЗНАЧИЛ

Спершу здавалося, що співробітництво між співзасновниками — трудовим колективом редакції і райрадою — складеться принаймні по-діловому. Після серпневого заколоту редакційний колектив, який, до речі, не надрукував жодного матеріалу ДКНС, припинив засновництво райкому партії, переглянув статут видання, вирішив змінити і назву. Так «Ленінське слово» стало «Вільним словом». Втім, точніше буде сказано, захотіло стати. Бо одразу після опублікування редакційної статті «Ваше слово» на засіданні райвиконкому, а через день на позачерговій сесії райради журналістам виламують руки, хочуть поставити на коліна. У яких тільки гріхах не звинувачують газету! Але першопричина гніву — в позиції редакції, яка відкрито і сміливо викрила факти підтримки серпневого заколоту в районі.

— Екзекуція,— пригадує редактор газети Володимир Калашник,— чинилась, як за ча-

сів бреж
дакцію з
що «вон
сміє мат
та шельм
цинічно,
тік погро
Рішенн
проігнору
вого кол
ла недов
в'язала
— «Ленін
мим попе
лись зас
змінився:
Мій пр
мови в р
ді відбу
лось би,
мала пос
що реда
поступки
зети на
ні ж бо
буде ска
чинили т
рози пер
лективи.
терпець і
— Ми

ГОЛОС України

...ну

...»

...ігається право ...лощу, яку він ...аправлення на ...кож черговість ... житла за по... ...ем проживання і

... Під час про... ... альтернативної ...дянин має пра... ... до ...місії у ...рна... ...ої служ... ...нням щодо змі... ...ходження аль... ...служби або до... ...звільнення від ...ову на дійсну ...ськову службу. ... У разі ліквіда... ...ства, де грома... ...дить альтерна... ..., власник або ... ним орган ... негайно повідо... ...комі... ... спра... ...тивної служби.

... Порядок про... ... альтернативної ...значається цим ...ими законодав... ... України і По... ...о порядок орга... ...роходження аль... ...служби, затвер... ...бінетом мініст...

...IV
...ЛІН... ...ЧЯ
...НА... ...НОЇ
...УЖБИ

... Альтернативна ...иняється по за... ...року трудового ... достроково за ...місії у справах ...ої служби.

... Громадяни під... ...роковому звіль... ... альтернативної ...:

...я ... органами ...льно... ...спертизи ... за станом здо... ...дальшого про... ...жби;

б) призову на дійсну строкову військову службу за їх власним бажанням;

в) одержання згідно з пунктом «б» статті 4 цього Закону права на відстрочку за сімейними обставинами;

г) засудження до позбавлення волі.

Стаття 25. У разі порушення трудової дисципліни, що згідно з чинним законодавством України про працю є підставою для розірвання трудового договору з ініціативи власника підприємства або уповноваженого ним органу, власник підприємства або уповноважений ним орган може звернутися до комісії у справах альтернативної служби з пропозицією про дострокове припинення альтернативної служби.

Комісія в справах альтернативної служби в 10-денний строк розглядає цю пропозицію і при наявності достатніх підстав може достроково звільнити громадянина від альтернативної служби, повідомивши про це протягом 3 днів військовий комісаріат за місцем його постійного проживання. Рішення комісії може бути оскаржено громадянином до народного суду в установленому статтею 12 цього Закону порядку.

Стаття 26. Рішення про дострокове звільнення громадянина від альтернативної служби обов'язкове для власника підприємства або уповноваженого ним органу і є підставою для розірвання строкового трудового договору.

Стаття 27. У разі призову на дійсну строкову військову службу громадянина, достроково звільненого від альтернативної служби за підставами, передбаченими статтею 23 та пунктом «б» статті 24 цього Закону, строк альтернативної служби не зараховується до строку військової служби.

Стаття 28. Громадяни після звільнення від альтернативної служби протягом 3 днів зобов'язані стати на облік у військовому комісаріаті за місцем постійного проживання.

Стаття 29. Громадяни, які пройшли альтернативну службу, не підлягають призову на учбові збори без їх згоди.

НАШ ПРИНЦИП — РОЗУМНА ДОСТАТНІСТЬ

Під час зустрічей у Криму й на Одещині, настільки ущільнених, що не було навіть хвилини для перепочинку, в Голови українського парламенту Леоніда Кравчука не раз і не два запитували про перспективу воєнної розбудови нашої держави. Причому робітники, селяни, студенти, здавалося, цікавилися цими питаннями більше, ніж самі військові.

Воєнну програму Голова Верховної Ради України викладав по-військовому чітко і ясно. Ми не тягнемося, казав Леонід Макарович, до ядерної кнопки і ракетних шахт, хоч Україна — третя за силою ядерна держава в колишньому Союзі. Ми керуємося принципом розумної достатності і не збираємося створювати свою армію з усіма видами озброєння.

Наша концепція полягає в тому, що військово-стратегічні сили спільні для всіх республік і керуються загальним єдиним командуванням. Зберігається міністерство оборони, генеральний штаб, які вирішують питання колективної безпеки. Ми претендуємо тільки на те, щоб знати, що робиться на нашій території і брати участь у всіх рішеннях, але не керувати і не командувати цими силами. Україна виступає за повну ліквідацію ядерної зброї.

Ми цей шлях відстоюватимемо. Будемо розвивати свою позицію через консультації, переговори, використовуючи для цього всі внутрішні й зовнішні можливості, будь-яку трибуну. Україна, яка постраждала від чорнобильської біди, має право саме на таку постановку питання і на такі акції.

Я, продовжував Л. Кравчук, про це казав, перебуваючи в Канаді, в Організації Об'єднаних Націй, в Сполучених Штатах Америки, у Франції. Підтверджував і підтверджую, що стоятиму до кінця на цій позиції і захищатиму її всіма силами, доводитиму її правоту і актуальність для України, і не тільки для неї — заради збереження спокою в світі.

Розмовляючи у військових аудиторіях, Леонід Макарович докладніше розвивав свій принцип розумної достатності. Він висловився за те, щоб наша армія діяла на професіональній основі, де офіцери мали б право служити в будь-яких регіонах, а солдати — тільки на своїй землі. Кількість власних військ, які виконували б суто оборонні функції, не повинна, за словами Л. Кравчука, перевищувати 400 тисяч чоловік. Одночасно республіка допомагатиме в утриманні на своїй території сил стратегічного призначення.

Під час зустрічей не обійшлося без несподіванок. Один з офіцерів у Севастополі перепитав Леоніда Макаровича, чи правда, що він особисто дав вказівку не давати палива для військових кораблів. У Сімферополі й Одесі спливали чутки, нібито Голова українського парламенту комусь пообіцяв, що офіцери-пенсіонери одержуватимусь пенсію не більш, як по 150 карбованців. Відчувалося, що хтось добряче «попрацював» тут до приїзду Л. Кравчука. І Леонід Макарович змушений був роз'яснювати, що в Україні діятимуть тільки закони, в тім числі й про пенсійне забезпечення, а не воля однієї людини.

— Моя позиція в тому, — сказав Л. Кравчук. — і я про це казав ще до того, як був висунутий кандидатом у Президенти, щоб докласти рішучих зусиль по всіх напрямах, аби поліпшити умови життя військовослужбовцям. Ми, зокрема, крім власних заходів, ведемо переговори з Міністерством оборони в Москві, з німецькою стороною про будівництво квартир, соціальних закладів. На жаль, на сьогодні ще не маємо єдиної концепції вирішення житлових проблем військовослужбовців. Однак ми націлюємо місцеві Ради, щоб вони максимально сприяли спорудженню житла для військових. Гадаю, ми правильно робимо, коли припиняємо будь-яке будівництво у військових частинах, щоб усі кошти й матеріали ішли тільки на спорудження квартир для сімей військовослужбовців. Ми захистимо їхні інтереси, чого б це нам не коштувало.

Георгій ВОРОТНЮК,
Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

ЗАКОНИ УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 66 Кримінального кодексу Української РСР

Верховна Рада України **постановляє:**

Викласти статтю 66 Кримінального кодексу Української РСР в такій редакції:

«Стаття 66. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової і національної приналежності чи ставлення до релігії

Умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі й ненависті, на приниження національної честі і гідності, чи образа почуттів громадян у зв'язку з релігійними переконаннями, а так само пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих переваг громадян залежно від їх расової чи національної приналежності або ставлення до релігії —

караються позбавленням волі на строк до трьох років або штрафом у розмірі до двох тисяч карбованців.

Ті ж дії, поєднані з насильством, обманом чи погрозами, а так само вчинені службовою особою, —

караються позбавленням волі на строк до п'яти років або штрафом у розмірі до п'яти тисяч карбованців.

Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, які були вчинені групою осіб або спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, —

караються позбавленням волі на строк до десяти років».

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ, 12 вересня 1991 року

Про відповідальність за діяльність, спрямовану на порушення територіальної цілісності України

З метою запобігання порушенню територіальної цілісності України, припинення закликів до зміни її кордонів Верховна Рада України **постановляє:**

Статтю 62 Кримінального кодексу Української РСР викласти в такій редакції:

«Стаття 62. Заклики до насильницьких повалення чи зміни державного і суспільного ладу, а так само заклики чи інші дії, спрямовані на порушення територіальної цілісності України

Публічні заклики до насильницьких повалення чи зміни державного і суспільного ладу, а так само заклики та інші дії, спрямовані на порушення територіальної цілісності України або розповсюдження з цією метою матеріалів з закликами до таких дій, —

караються позбавленням волі на строк до трьох років або штрафом у розмірі до десяти тисяч карбованців.

Ті ж дії, вчинені повторно або організованою групою осіб, —

караються позбавленням волі на строк до семи років або штрафом у розмірі до двадцяти тисяч карбованців.

Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені за завданням іноземних організацій або їх представників, —

караються позбавленням волі на строк до десяти років з конфіскацією майна або без такої».

Цей Закон набирає чинності з моменту його опублікування в пресі.

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ, 11 жовтня 1991 року

...пропонованою у ...ону можливістю ...рокову військо... ...омадян, які пору... ...у дисципліну, не ...ладених угод з ... підприємств, на ...ацюють. На наш ... норма протирі... ...ього Закону.

...ться корисною ...ідних країн, в ... що проходять ... службу, випла... ...роцентів заробіт... ...е не нижче вста... ...німуму. Заощад... ...могли б викорис... ... утримання ад... ... структур, які ... альтернативну ...им чином, відпо... ...тання — де бра... ... утримання нової

...акону запропоно... ...м досконалий ме... ...ізації альтерна... ... і він потребує ...ня. Ми вважали б ... утворити респуб... ...орган, який відпо... ...організацію аль... ...служби, коорди... ...ур на обласному ... би розв'язанню ...нфліктних ситуа...

...о Міністерство ... проводило со... ...слідження, нама... ...бачити можливі наслідки прийняття цього Закону. Уряд повинен подати Верховній Раді України офіційну інформацію про прогнози та заходи, спрямовані на уникнення небажаних наслідків, а також уточнений кошторис витрат, пов'язаних з введенням в дію цього Закону.

Зараз Комісія у справах молоді разом з комісіями у правах людини, з питань оборони та державної безпеки узагальнює внесені доповнення та пропозиції і готує законопроект для розгляду у другому читанні на засіданні Верховної Ради України.

Користуючись нагодою, прошу читачів газети, громадські об'єднання і організації, релігійні громади взяти участь у розробці Закону, що створить нові гарантії реалізації права на свободу совісті, релігійних та інших переконань для всіх громадян України.

Ваші пропозиції та зауваження чекаємо за адресою: **252196, м. Київ-196, площа Л. Українки, 1. Комісія Верховної Ради України у справах молоді.**

Анатолій МАТВІЄНКО,
голова Комісії Верховної Ради України у справах молоді.

Життя Рад

СВОБОДА ІЗ «ЗАШМОРГОМ» НА ШИЇ

ТАКУ ДОЛЮ ВИЗНАЧИЛА РАЙРАДА ДЛЯ ГАЗЕТИ. ЩО З ТОГО ВИЙШЛО!

Спершу здавалося, що співробітництво між співзасновниками — трудовим колективом редакції і райрадою — складеться принаймні по-діловому. Після серпневого заколоту редакційний колектив, який, до речі, не надрукував жодного матеріалу ДКНС, припинив засновництво райкому партії, переглянув статут видання, вирішив змінити і назву. Так «Ленінське слово» стало «Вільним словом». Втім, точніше буде сказано, захотіло стати. Бо одразу після опублікування редакційної статті «Ваше слово» на засіданні райвиконкому, а через день на позачерговій сесії райради журналістам виламують руки, хочуть поставити на коліна. У яких тільки гріхах не звинувачують газету! Але першопричина гніву — в позиції редакції, яка відкрито і сміливо викрила факти підтримки серпневого заколоту в районі.

— Екзекуція,— пригадує редактор газети Володимир Калашник,— чинилась, як за часів брежнєвської інквізиції. Редакцію звинувачували в тому, що «вона відбилась від рук, сміє мати власну думку». Газета шельмувалась брутально і цинічно, на неї обрушився потік погроз та образ.

Рішення прийняли швидко: проігнорувавши думку трудового колективу, сесія висловила недовіру редакторові і зобов'язала відновити стару назву — «Ленінське слово». Тим самим попередили — хоч і змінились засновники, але стиль не змінився: «не пущать!».

Мій приїзд до Оржиці, розмови в редакції, районній Раді відбулися по тому. Здавалось би, напруга у конфлікті мала послабитись, тим більше, що редакція пішла на деякі поступки — змінила назву газети на «Оржицькі вісті». Та ні ж бо: Рада (втім, точніше буде сказано, її керівництво) чинили тиск на газетярів, погрози перенесли в трудові колективи. Як кажуть, урвався терпець і в колективу редакції.

— Ми вирішили відмовитись від такого співзасновника і перереєстрували газету як незалежне громадсько-політичне видання,— розповідає голова ради трудового колективу Петро Линовицький.— Економічна сторона такого кроку нас не лякає — впродовж останніх п'яти років газета рентабельна. (До речі, з небагатьох в області, та й, власне, у республіці. — Авт.). Тим більше, що рада не виділила нам ні копійки. Маємо підтримку і в читачів — як у листах, телефонних дзвінках, так і в передплаті: газету вже побажали читати у наступному році більше 5 тисяч оржичан при цьогорічному тиражі 8,5 тисячі примірників.

З 3 жовтня газета незалежна, а райрада залишилась, так би мовити, при бубнових інтересах. На цьому, власне, можна б і крапку поставити, та є кілька суттєвих обставин, що їх ніяк не можна залишити без уваги.

Перше, керівництво районної Ради народних депутатів продовжує тиснути тепер уже на чужу газету: де відкрито, а де стиха, залякує економічною блокадою. Хоча на якусь іншу реакцію годі було й сподіватись, бо райрада та її виконком, які ще до 19 серпня були фактично філіалом райкому, тепер стають райкомом КПУ під вивіскою Ради. Та будемо сподіватись, що виборці помітять цю метаморфозу і зроблять належні висновки.

І друге, що, як на мою думку, значно суттєвіше. Перемога редакції районки у нерівному двобої є, хай і не такою вагомою у межах республіки, але реальною на шляху до істинної, а не декларативної незалежності преси. А це не просто хороший приклад для журналістів, аби скинути із себе пута різних «органів», а й просто принциповий, чесний крок. Крок уперед.

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».

Полтавська область.

З ПОЧАТКУ РОКУ РЕДАКЦІЯ ОДЕРЖАЛА 20.500 ЛИСТІВ

Небезпечно!

НЕ ДОЗВОЛЯЙТЕ

Останнім часом стала дуже помітною недоброзичлива позиція Центрального телебачення щодо державності України. Багато які інформації націлено на компрометацію Акта про незалежність України, депутатів Верховної Ради.

Так, 23 вересня у вечірній інформаційній програмі досить багато часу відвели на виступ Гончарову, депутату Верховної Ради Союзу від України. Хто уповноважив його виступати від імені народу східних і південних областей України? Чиєю силою він запоручився, що дозволив оббрехати їх?

Гончаров заявив, що створюються комітети по захисту російськомовного населення. Від кого захищати? Це чистої води провокаційні номери, щоб забити клин між українським та російським народами.

Шановні депутати України! Ви одностайно прийняли Акт про незалежність, то ви ж боріться за нього. Його мало проголосити, його треба відстоювати, роз'яснювати людям, щоб такі, як Гончаров, не посіяли зневіру та чвари між людьми України. Не дайте ж брудом реакційної брехні облити нашу незалежність.

Сім'я ПАВЛЕНКІВ.

Біла Церква
Київської області.

Новини торгівлі

А В ДИКАНЬЦІ — КОМУНІЗМ

Своєрідно турбується про жителів села виконком Диканської районної Ради народних депутатів. До відновлених у законодавчому порядку «карток споживача» вирішив додати ще й своє досягнення — карткову систему, яка була ще в роки Великої Вітчизняної війни.

З першого погляду, наче й непогана справа — з'явилася надія придбати хоч що-небудь в умовах тотального дефіциту. Але районне начальство не дуже розщедрилося: на два роки — дві пачки лез для гоління. На рік — одні труси, одна майка, одні штани, дві пари шкарпеток. Як бути з таким асортиментом, приміром, механізаторові, який на своєму робочому місці цілий день у пилюці?

А пальто зимове і плащ теж по одному на п'five років. Але ж діти ростуть щороку, щодня і протягом п'яти років у одне пальто дитина аж ніяк не влізе.

Ось такі у нас нововведення. Та зате від цієї карткової системи велика вигода самим працівникам торгівлі. Всім відома приказка: «На злодієві шапка горить». А в Диканьці кажуть: «На шапці злодій горить». Бо приховали наші торговельники від покупців близько 600 хутряних шапок та й повезли продавати у Польщу, де їх і спіймали на спекуляції. Думаєте, когось чекало покарання за таку самодіяльність? Обійшлося! То й видається мені, що і талони ввели для того, щоб ще ширше розгорнути свою спекулятивну діяльність. Приміром, привезуть товари до району, то хто почує — той і зможе взяти, але не більше вказаної кількості, а решту товарів приховають. Ось у такий спосіб і вступлять ділки від диканської торгівлі в ринкову систему. Очевидно, мають від цього зиск і відповідальні районні керівники.

А. ЧИПЕНКО.

Диканька
Полтавської області.

Ностальгія

ВАБИТЬ «ПУТЧЕВОДНАЯ» ЗОРЯ?

Скажу відверто, я один з тих, хто під час серпневої триденної спроби навести порядок, ходив з гордо піднятою головою. Цю спробу назвали «путчем». Тоді я — путчист. Так, я за дисципліну і порядок, тому ідеї «відважної вісімки» (та чи лише «вісімки»?) сприйняв усім серцем. Адже ці люди, яких (ще до суду?!) називають злочинцями, хотіли добра народові. Навести порядок, нагодувати країну, покласти край спекуляції, злочинності та іншим негативним явищам, що ганьблять нашу гідність і призвели могутню державу до розвалу.

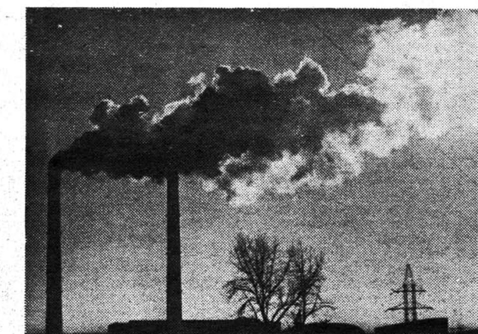
Історія все ще розставить на свої місця. Адже ці люди не за чинами гналися (посади ж чи не найвищі в державі?), не за платнею високою, а в ім'я народу, його добробуту. Не вдалося. І тут розпочався шабаш. Компартію заборонили, комуністичну пресу почали переслідувати. Тепер демократи асоціюються у мене з царськими сатрапами, які переслідували і забороняли марксизм ще до Великої Жовтневої соціалістичної революції.

Я більш ніж упевнений, що перед загрозою голоду, холоду і злиднів демократи все одно прийдуть до тих же заходів, які не вдалося втілити членам ДКНС, до «залізної» дисципліни. А дисципліна без насильства не буває. Гадаю, що не все вирішено і з Компартією, навіть в тому разі, коли вона й надалі буде заборонена. Ідеологію мільйонів (допускаю, що вона може бути й хибною) не викреслити навіть найвищим Указом. Так що, все ще попереду!

Прізвище прошу не називати.

Київ.

Від редакції: Хоча путч вже став надбанням історії, а більшість якщо не фізично, то серцем була на барикадах з тими, хто обороняв Білий дім російського парламенту, але декого «путчить» ще й досі, а при слові «демократія», рука «оних» за давньою звичкою тягнеться до того місця, де, либонь, в тридцятих роках була кобура з наганом. Але часи тепер інші. Та й люди не ті. А щодо історії, то тут не можна не погодитися з нашим автором, вона вже почала розставляти все на свої місця...

Тривожний сигнал —

БЛАГАЄМО ПРАВА НА ЖИТТЯ!

Шановна редакціє!

Всупереч здоровому глузду і всякій логіці, всупереч протестам мешканців недалеко від нашого села завершується будівництво агрохімкомплексу.

Введення його в дію загрожує жителям села отруєнням питної води в криницях, угідь, знищенням великої кількості лісу тощо.

На сьогодні завершено будівництво складів мінеральних добрив та рідких комплексних добрив, в яких також є аміак. Це велика безпечність, адже трохи більше як за кілометр звідси розташована Станишівська газонакопичувальна станція.

Все це робилось і робиться без належного екологічного обгрунтування. Від населення приховується об'єктивна інформація, а комплекс будують. З початку його спорудження молодь стала залишати село. Ми живемо в місцях дії чорнобильської біди. Кому ще потрібний другий, можливо, й місцевого масштабу, Чорнобиль? Це не якась фобія, це реальність.

Жителі села на сході вирішили, що місце забудови агрохімкомплексу біля села Бистри вибрано необдумано, науково необгрунтовано, і майбутня експлуатація його може призвести до згубної зміни екологічної ситуації в регіоні, до непередбачуваних екологічних збитків.

Тож, шановна редакціє, допоможи і не дай вмерти нашому селу, яке з неперспективного почало ледь-ледь відроджуватися. Бо якщо стане до дії агрохімкомплекс — селу судилося тихе вимирання.

Ми благаємо права на життя!

Олександр БОГАТИРУК,
голова Станишівської сільської Ради народних депутатів;
Дмитро ШВЕЦЬ,
голова Бистрівського сільвиконкому;
Марія ДЕХТЯР,
Євгенія КНИШ,
члени сільвиконкому.

с. Бистри
Житомирської області.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Наші читачі Є. Ковалик з міста Дубровиці Рівненської області, І. Андрусишин з Бердянська Запорізької області, Д. Онищенко з Вінниці та інші запитують, як забезпечуються громадяни житлом в будинках державного, суспільного житлового фонду.

Відповідно до статті 31 Житлового кодексу УРСР громадяни, які потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання в користування житлового приміщення в будинках державного або суспільного житлового фонду в порядку, передбаченому законодавством. Житлові приміщення надаються зазначеним громадянам, що постійно проживають в даному населеному пункті (якщо інше не передбачено законодавством СРСР та УРСР), як правило, у вигляді окремої квартири на сім'ю.

Право на одержання такого житла мають лише громадяни, які потребують поліпшення житлових умов.

Порядок надання житлових приміщень передбачено Основами житлового законодавства, Житловим кодексом УРСР, а також іншими актами житлового законодавства України. Серед них важливим і таким, що найбільш повно регулює ці питання, є Правила квартирного обліку. Ними передбачено, що житло надається громадянам, які постійно проживають у даному населеному пункті.

Допускаються інші варіанти вирішення цього питання. Так, відповідно до статті 23 Основ житлового законодавства члени колгоспів, сільськогосподарських кооперативів та інші працівники за рішенням загальних зборів або зборів уповноважених, можуть зараховуватися на квартирний облік та забезпечуватися житловою площею в будинках колгоспів (інших сільськогосподарських кооперативів) незалежно від того, чи постійно проживають у цьому населеному пункті.

Ці положення мають двояке значення. Вони визначають не тільки місце надання житла, а й місце обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов,— населений пункт, в якому громадяни зараховуються на квартирний облік.

Як правило, ці місця збігаються. Поряд з цим зустрічаються і винятки. Так, пункт 40 Правил квартирного обліку передбачає, що підприємства, установи, організації, які ведуть будівництво житлових будинків не за місцем свого розташування, а в інших населених пунктах (крім великих міст), надають у цих будинках житлові приміщення своїм працівникам незалежно від місця їх проживання.

Право на одержання житлового приміщення в будинках державного та суспільного житлового фонду мають громадяни, що досягли повноліття, тобто, коли їм виповнилося 18 років, а ті, що взяли шлюб або влаштувалися на роботу в передбачених законом випадках до досягнення 18-річного віку,— відповідно з часу вступу в шлюб або зарахування на роботу. Інші неповнолітні (віком від 15 до 18 років) здійснюють право на одержання житлового приміщення за згодою батьків або опікунів.

Іван ДОЛГИЙ,
юрист.

ЯК ПРИВАТИЗУВАТИ ЖИТЛО

За часи перебудови її «прораби» наламали стільки дров, що кожне їхнє нове починання викликає жах.

Найпершим об'єктом перебудовного мародерства стало житло. Не чекаючи навіть на прийняття відповідних законів, парто- і плутократія дружно кинулась «узаконювати» загарбані за всі роки радянської влади найкращі особняки і відомчі дачі. У нас в Ужгороді, де демократично-компартійна влада з першого погляду палко покохала «ринок», уже розпродано близько двохсот особняків за сміховинно низькою ціною — в середньому по 11.000 карбованців. Немало з них уже перепродано за їх фактичною вартістю, яка вже виражається шестизначними цифрами. Тобто тільки в нашому невеликому місті спритникам подаровано близько 20 мільйонів карбованців.

Вважаю житло однією з тих сфер, де ринкові відносини можна ввести негайно і дуже простим шляхом: відміною всіх державних дотацій, тобто переходом на справжню квартплату (покінчивши при цьому, звичайно, з нашим усталеним принципом урахування лише «житлового» метражу і невраховуванням різниці в якості житла). Весь державний виграш від цього тим чи іншим чином повернути квартиронаймачам, але вже порівну для кожного мешканця (для багатодітних сімей, звичайно, мають бути винятки).

Доки житлова проблема ще гостра, за значні надлишки площі я пропоную брати не символічно, а суттєво підвищену платню. А якщо хтось побажав би викупити свою квартиру, будь ласка, але тільки на справжньому аукціоні. В такому разі втратило б будь-який сенс «вибивання» правдами і неправдами кращої і більшої квартири.

А. ШИМКО,
інженер-конструктор Ужгородського заводу «Турбогаз».

Сторінку підготував відділ листів і соціологічної інформації.
Редактор Яків Гальченко.

Футбол

У МОСКВІ — «АСМАРАЛ», У РІВНОМУ — «ВЕРЕС»

Прихильники футболу добре інформовані про те, як у Москві за допомогою іракського мільйонера було створено футбольний клуб «Асмарал», який має грандіозні плани: вийти до вищого класу і брати участь у євротурнірах. Солідна матеріальна база дозволяє москвичам виступати рівно і переможно. Торік вони виграли турнір другої ліги, нинішнього — серед лідерів у буферній зоні. А через рік, гляди, й здійснять задумане.

У Рівному ж не отаборився принц з Близького Сходу, але оселився, як вже повідомляла наша газета, молодий бізнесмен Валерій Коротков. Він і подав руку допомоги місцевому клубу «Верес», який ледве тримався на плаву. І от з командою відбулися приємні метаморфози. Програвши 13 липня в Кам'янці-Бузькій місцевим «Карпатам» — 1:2, «Верес» розпочав безпрограшну серію (23! матчі), яка триває дотепер.

В останньому турі рівненці приймали лідера змагань серед українських клубів другої ліги — охтирський «Нафтовик» — і здобули переконливу перемогу — 3:1. Головні події в цьому матчі відбувалися в другому таймі. На 55-й хвилині рівненчанин Новак відкрив рахунок. Потім двічі відзначився Різник (64, 82). Гол престижу у охтирців забив чудовий майстер Шуршин (75).

Отже, «Верес» сьогодні, як кажуть, цвях програми. Про його влаштованість ми вже згадували. Але обов'язково відзначимо й відмінну роботу знаного фахівця, заслуженого тренера України Віктора Носова. З його приходом до «Вереса» колектив розпочав якісну перебудову і на очах додає в класі.

Цікавий поєдинок відбувся в Житомирі. Місцеве «Полісся» приймало ще одного лідера — івано-франківське «Прикарпаття». Боротьба велася гостра і непоступлива. Гості відкрили рахунок на 7-й хвилині (Романчук). Лише після перерви житомирянину Лукашенку вдалося встановити рівновагу (54). Але вона тривала недовго, бо Григорчук (62) забив переможний для «Прикарпаття» гол.

Невдачі зазнав у Чернігові нікопольський «Колос». Футболісти «Десни» — Гусєв (31) і Четверик (53) забили два «сухих» м'ячі — 2:0.

Решта результатів туру: «Зірка» — «Кривбас» — 3:1, «Динамо» — «Закарпаття» — 1:0, СКА — «Карпати» — 3:0, «Маяк» (Харків) — «Шахтар» — 1:3, «Хімік» — «Сталь» — 3:0, «Автомобіліст» — «Кристал» — 2:0, «Поділля» — «Приладист» — 2:1, «Темп» — «Вагонобудівник» — 1:1, «Дніпро» — «Маяк» (Очаків) — 2:0.

Турнір продовжує очолювати «Нафтовик» — 70 очок. Серед його переслідувачів: «Прикарпаття» — 65, «Колос» і «Верес» — по 64.

Наступний тур гратиметься 1 листопада.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. Чемпіонки країни баскетболістки київського «Динамо» зіграли в Будапешті перший матч проти місцевого клубу МТК у розіграші Кубка європейських чемпіонів і взяли гору — 89:79 (46:39). Зустріч-відповідь гратиметься післязавтра в спорткомплексі КПІ. Початок о 18.30.

ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Під час «круглого столу», присвяченого проблемам майбутнього українського спорту, його незалежності, який організувала наша редакція, один із відомих гандбольних тренерів, наставник броварської «Світлотехніки» Леонід Орнштейн запитав: «Так що ж нам робити? Боротися за вихід до вищої ліги чемпіонату колишнього Союзу, чи думати вже про національний?»

Атака. Фото Миколи БОЧКА.

І тренера можна було зрозуміти. Адже його колектив ось уже кілька сезонів веде титанічну боротьбу за путівку до вищого гандбольного класу. Але, не без суддівської «допомоги», броварчанам щоразу бракує для досягнення мети очка-двох. «Світлотехніка» — чемпіон України нинішнього року — досить активно стартувала й у чемпіонаті країни серед клубів першої ліги, перемігши всіх суперників у домашньому турі. Але вагання продовжують тривожити колектив. Чи варто віддавати сили. Адже не виключено, що гандбол республіки вже незабаром оголосить про свою незалежність.

Важко було порадити щось конкретно Л. Орнштейну. Адже не ми — журналісти — повинні цим займатися. То функції виключно Федерації гандболу України. Гадаю, що цей авторитетний орган (і тільки він) зніме усі питання, які виникають тепер у представників гандболу, спортивної громадськості.

До речі, післязавтра в Києві має пройти установча конференція гандбольної федерації України. Планується обговорити і затвердити новий статут. І (головне) обрати свого голову.

Український гандбол (чоловічий і жіночий), як відомо, користується великим авторитетом у світі. З його лав вийшло і засяяло на спортивному небосхилі ціле сузір'я чемпіонів Олімпійських ігор та світу. Українські клуби не раз піднімалися на найвищі сходинки п'єдесталу пошани. А дівчата з київського «Спартака» на чолі зі своїм видатним наставником Ігорем Турчиним десятиріччями царювали на європейському клубному троні.

Але в житті, як відомо, на зміну світлим приходять чорні смуги. І те, як подолати кризу (бажано швидше), багато в чому залежатиме від мобільного і дійового штабу, яким прагнуть бачити федерацію численні прихильники цієї захоплюючої й популярної гри.

Питання ж номер один, як на мене, вибори голови. Раніше, будемо відверті, ця посада віддавалася весільним генералам. Не збираюся образити людей. Окремі з них у силу своїх можливостей і посади робили певний внесок у справу. Але прийшли інші часи. І для добробуту гандболу необхідний виключно професіонал: людина дієва, енергійна, авторитетна. Скажімо, такими якостями володіють відомий у минулому воротар збірної країни Сергій Кочергін, або Олексій Тищенко із Запоріжжя, киянин Олександр Балан. Повторюю, гандбол України багатий на талановиті кадри.

А конференції побажаємо плідної роботи і злагоди.

Віктор ГЕНЧУК.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Леонід Самойленко.

Чергові редактори — Юрій Нестеряк, Катерина Вороненко.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лукаш, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» проспект Перемоги, 50, 252047, Київ 47.

Індекс 60955.

Тираж 157.100

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315211.